

Jakt och viltvård

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas 65 motionsyrkanden från den allmänna motions-tiden 2002 om jakt och viltvård. I motionerna tas upp frågor om bl.a. skydds-jakt efter skarv och säl, småviltsjakt, övrig jakt, ersättning för viltskador och vissa administrativa frågor. De flesta motionerna behandlar frågor där riks-dagen i huvudsak har delegerat beslutanderätten till regeringen.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden med hänvisning till bl.a. ti-digare ställningstaganden, pågående arbete på området och i avvaktan på den samlade redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor som utskottet för-ordade våren 2000.

I betänkandet finns 14 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden	7
Inledning.....	7
Skyddsjakt m.m.	7
Skarv m.m.....	7
Säl	10
Varg.....	12
Lo	15
Övrig jakt.....	16
Administrativa frågor	17
Skyddsjakt utan föregående myndighetsbeslut m.m.	17
Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt	19
Småviltsjakt ovan odlingsgränsen m.m.	21
Ersättning för viltskador	22
Viltvårdsområde	26
Övriga frågor	27
Reservationer.....	32
1. Allmän jakt på skarv m.m. (punkt 1).....	32
2. Skyddsjakt på säl (punkt 6).....	32
3. Skyddsjakt på säl (punkt 6).....	33
4. Skyddsjakt på varg m.m. (punkt 8).....	33
5. Grytjakt (punkt 10).....	34
6. Skyddsjakt utan föregående myndighetsbeslut (punkt 11)	34
7. Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt (punkt 13).....	35
8. Lokal förvaltning av småviltsjakten ovan odlingsgränsen (punkt 14).....	36
9. Dubbelregistrering av älgjakten (punkt 15).....	36
10. Bidrag och ersättning för skada av vilt (punkt 16).....	37
11. Rovdjursskador vid fäbodbruk (punkt 18).....	37
12. Viltvårdsområden (punkt 19).....	38
13. Subsidiaritetsprincipen i jakt- och rovdjurspolitiken (punkt 20)	38
14. Hänsynsfull och långsiktigt hållbar jakt (punkt 26).....	39
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	41
Motioner från allmänna motionstiden 2002.....	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Allmän jakt på skarv m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ204 yrkande 2, 2002/03: MJ241 yrkande 1, 2002/03: MJ248, 2002/03: MJ269 yrkande 9 delvis, 2002/03: MJ271, 2002/03: MJ305 yrkandena 1 och 2, 2002/03: MJ426 yrkande 5 delvis och 2002/03: MJ446.

Reservation 1 (m, kd, c)

2. Skyddsåtgärder för skarv m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ204 yrkande 1, 2002/03: MJ241 yrkande 2 och 2002/03: MJ234 yrkande 7 delvis.

3. Jakt på korp

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ234 yrkande 7 delvis och 2002/03: MJ276 delvis.

4. Sommarjakt på morkulla

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ276 delvis.

5. Översyn av bestämmelse angående sälarna i Bottniska viken och egentliga Östersjön

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ358.

6. Skyddsjakt på säl

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ240, 2002/03: MJ269 yrkande 9 delvis, 2002/03: MJ426 yrkande 5 delvis och 2002/03: MJ489 yrkande 13.

Reservation 2 (m, kd, c)

Reservation 3 (mp)

7. Allmän jakt på varg

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ292 yrkande 4.

8. Skyddsjakt på varg m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ208 yrkande 1, 2002/03: MJ234 yrkande 5, 2002/03: MJ260, 2002/03: MJ357 yrkande 4, 2002/03: MJ387 yrkande 3, 2002/03: MJ396 yrkande 2 och 2002/03: MJ470 yrkande 1.

Reservation 4 (m, kd, c)

9. Skyddsjakt på lo

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ336 yrkande 1.

10. Grytjakt

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ387 yrkande 6 och 2002/03: MJ481 yrkande 3.

Reservation 5 (v, mp)

11. Skyddsjakt utan föregående myndighetsbeslut

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ208 yrkande 2, 2002/03:MJ234 yrkande 4, 2002/03:MJ253 yrkande 1, 2002/03:MJ357 yrkande 2, 2002/03:MJ363 yrkande 2, 2002/03:MJ391 yrkande 1, 2002/03:MJ396 yrkande 1 och 2002/03:MJ470 yrkande 4.

Reservation 6 (m, kd, c)

12. Skyddsjakt på varg utan föregående myndighetsbeslut

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ288 yrkande 2.

13. Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ234 yrkande 3, 2002/03: MJ292 yrkande 5, 2002/03:MJ336 yrkande 2, 2002/03:MJ363 yrkande 3, 2002/03:MJ391 yrkande 2 och 2002/03:MJ465.

Reservation 7 (m, kd, c)

14. Lokal förvaltning av småviltsjakten ovan odlingsgränsen

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ427 yrkande 1.

Reservation 8 (m, kd, c)

15. Dubbelregistrering av älgjakten

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ427 yrkande 2.

Reservation 9 (m, kd, c)

16. Bidrag och ersättning för skada av vilt

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:MJ234 yrkande 6, 2002/03: MJ253 yrkande 2, 2002/03:MJ292 yrkande 3, 2002/03:MJ357 yrkande 3, 2002/03:MJ451 yrkande 2 och 2002/03:MJ470 yrkande 3 delvis.

Reservation 10 (m, kd, c)

17. Ersättning för personskada av varg

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ470 yrkande 3 delvis.

18. Rovdjursskador vid fäbodbruk

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ423 yrkandena 2 och 3.

Reservation 11 (v)

19. Viltvårdsområden

Riksdagen avslår motion 2002/03:MJ329 yrkandena 1–3.

Reservation 12 (m)

20. Subsidiaritetsprincipen i jakt- och rovdjurspolitiken

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ234 yrkande 1.

Reservation 13 (m, kd, c)

21. Årliga skjutprov m.m.

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ387 yrkande 1.

22. Jakt med drivande hund

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ387 yrkande 7.

23. Jakttidsberedningen

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ387 yrkande 8.

24. Eftersök av vilt

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ445.

25. Djurskyddslagens (1988:534) tillämpningsområde

Riksdagen avslår motion 2002/03: MJ387 yrkande 9.

26. Hänsynsfull och långsiktigt hållbar jakt

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ481 yrkande 1 och 2002/03: MJ490 yrkande 37.

Reservation 14 (mp)

27. Uppfödning och utsättning av vilt

Riksdagen avslår motionerna 2002/03: MJ387 yrkande 5 och 2002/03: MJ481 yrkande 2.

Stockholm den 18 februari 2003

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Jan Andersson (c), Jan-Olof Larsson (s), Bengt-Anders Johansson (m), Christin Nilsson (s), Sven-Erik Sjöstrand (v), Marie Wahlgren (fp) och Gunnar Goude (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas 65 motionsyrkanden från den allmänna motions-tiden 2002 om jakt och viltvård. Flera av de frågor som nu är aktuella be-handlades av utskottet våren 2000 i betänkande 1999/2000:MJU17 Jaktens villkor, våren 2001 i betänkande 2000/01:MJU9 Sammanhållen rovdjurspoli-tik samt våren 2002 i betänkandena 2001/02:MJU18 Jakt och viltvård och, beträffande skydds jakt på skarv, 2001/02:MJU24 En samlad naturvårdspoli-tik. I motionerna tas upp frågor om bl.a. skydds jakt efter skarv, säl och vissa rovdjur, småvilts jakt, övrig jakt, ersättning för viltskador och vissa administ-rativa frågor.

Utskottets överväganden

Inledning

I betänkande 1999/2000:MJU17 Jaktens villkor konstaterade utskottet att, även om beslutanderätten i jakt- och viltvårdsfrågor i huvudsak har delegerats till regeringen, det kan föreligga behov av en samlad redovisning från regeringens sida till riksdagen. Med anledning härav och mot bakgrund av det stora antalet jakt- och viltvårdsfrågor som aktualiseras under allmänna motionstiden varje år föreslog utskottet ett tillkännagivande med innebörd att regeringen bör återkomma till riksdagen med en samlad redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor och vilka åtgärder som planeras för dessa frågor. Redovisningen bör omfatta bl.a. frågan om nordisk samordning av jakttider, A- och B-licenser vid älgjakt, jaktfrågornas koppling till habitatdirektivet, populationsförändringar inom olika viltarter, jakten på statens mark ovan odlingsgränsen, dubbelregistrering av privat jaktmark (renskötande samers rätt att jaga på privat mark) samt allmäningslagstiftningen och jakten m.m.

Regeringen anförde i skrivelse 2001/02:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen att ärendet bereds och att regeringen har för avsikt att överlämna en skrivelse till riksdagen i frågan (bet. 2001/02:KU35).

Utskottet har i detta ärende inhämtat från Jordbruksdepartementet att regeringen överväger att tillkalla en särskild utredare med uppgift bl.a. att inom renskötselområdet klarlägga omfattningen av markägarnas och samebymedlemmarnas rätt till jakt, utvärdera bestämmelserna om dubbelregistrering av älgjakten och vid behov föreslå ändringar samt överväga de åtgärder som behövs för att förbättra samarbetet om jakten och fisket.

Skyddsjakt m.m.

Skarv m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till pågående arbete på området och i avvaktan på en samlad redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor ett antal motioner om allmän jakt på skarv (s, m, kd, c), om utökade skyddsåtgärder för skarv (m), om jakt på korp (m, fp) och om sommarjakt på morkulla (fp) m.m.

Motionerna

I motionerna MJ204 (m) yrkande 2, MJ241 (m) yrkande 1, MJ248 (c), MJ269 (m) yrkande 9 delvis, MJ271 (m), MJ305 (kd, m) yrkande 2, MJ446 (s) anförs

att allmän jakt på skarv bör införas. Allmän jakt på skarv är förbjuden enligt EU:s fågelskyddsdirektiv, men eftersom mellanskarven har ökat så enormt i antal bör den svenska regeringen arbeta för att EU:s direktiv ändras på den punkten. Fågeln har aldrig varit så talrik som nu, och den sprider sig för närvarande snabbt i Stockholms skärgård och upp över den norrländska kusten.

Enligt motion MJ204 (m) bör skyddsjakten av storskarv utvidgas (yrkande 1). För yrkesfisket, särskilt ålfisket, innebär skarvarna ett stort avbräck.

Enligt motion MJ234 (m) har det efter EU-inträdet blivit betydligt svårare att få tillstånd att jaga skadedjur som exempelvis korp och skarv. Dessa fåglar är inte hotade i Sverige, utan förekommer i alltför riklig mängd på vissa håll. En möjlighet att fatta regionala och lokala beslut om jakten på dessa skadedjur vore önskvärd (yrkande 7).

I motion MJ241 (m) anförs att länsstyrelsen har tillåtit att redan vid häckningsstadiet begränsa nästa generation genom att förstöra ägg. Andra metoder att minska miljöbelastningen av skarv är att fördriva vissa kolonier före häckningen. Denna form av skyddsåtgärder bör kvarstå även om allmän jakt införs (yrkande 2).

Enligt motion MJ276 (fp) har sommarjakten på morkulla och korp försvunnit genom politiska beslut. Dessa båda jakter tillhör årstiderna och samspelen mellan människa, djur och natur på den svenska landsbygden. Om djur skall jagas eller inte vet den lokala befolkningen bäst. När brist på en art uppstår stoppar jägarna omgående jakten och hjälper till i återuppbyggnadsprocessen. Dessa fågelarter bör släppas fria för jakt. För morkulla handlar det om sommarjakten.

Enligt motion MJ305 (kd, m) bör regeringen föreslå att skarven tas upp på listan för jaktbart vilt inom unionen (yrkande 1).

Enligt motion MJ426 (kd) bör skarvbeståndet regleras genom traditionell viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga regler i form av tider och andra villkor (yrkande 5 delvis). Det stora skarvbeståndet orsakar omfattande skador för yrkesfiskarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2001/02:MJU18 s. 10) att den allmänna jakttiden på skarv avskaffades fr.o.m. den 15 juni 1995 till följd av en ändring i jaktförordningen (1987:905). Förändringen genomfördes för att anpassa svenska regler till direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar, fågeldirektivet. Den 29 juni 1997 ändrades fågeldirektivet så att den art av skarv som förekommer i Sverige inte längre upptas i direktivets bilaga 1. Detta innebär att det inte längre uppställs lika stränga krav som tidigare när det gäller åtgärder för bevarande av skarvens livsmiljö m.m. Eftersom skarv inte har upptagits i direktivets bilaga 2 är det dock inte möjligt att tillåta allmän jakt på skarv. Däremot är skydds jakt tillåten under vissa förutsättningar, nämligen om det på grund av ett viltbeståndets storlek finns påtagliga risker för allvarliga skador av vilt får enligt 7 § jaktlagen (1987:259) den myndighet som regeringen bestämmer besluta om jakt för att förebygga eller minska dessa risker.

Med stöd av 24 § jaktförordningen får Naturvårdsverket eller länsstyrelsen besluta om sådan jakt, och enligt 29 § jaktförordningen får länsstyrelsen ge tillstånd till skyddsjakt på vissa, annars fredade djur om det behövs för att hindra att dessa orsakar avsevärda skador eller olägenheter på grund av beståndens storlek eller av andra skäl.

Vid riksdagsbehandlingen av regeringens skrivelse 2001/02:73 En samlad naturvårdspolitik instämde utskottet i regeringens uttalande att Sverige bör verka för möjligheten att på ett enklare och snabbare sätt kunna ändra i EG:s naturvårdsdirektivs bilagor (bet. 2001/02:MJU24 s. 54). I likhet med regeringen ansåg utskottet att det måste bli enklare att modifiera de olika bilagorna till fågel- respektive art- och habitatdirektivet. Arter kan minska och öka i antal och utbredning relativt snabbt – skarven är ett exempel – och det kan medföra behov av att såväl flytta arter mellan olika bilagor som lägga till eller ta bort arter från bilagorna, allt i syfte att prioritera rätt utifrån ett EU-perspektiv. Det bör vara enklare att ändra innehållet i bilagorna än att ändra artiklarna i direktivens huvudtext.

I regleringsbrevet för år 2002 fick Naturvårdsverket i uppdrag att tillsammans med internationell expertis utreda beståndsstorlek hos säl och skarv och redogöra för dessa arters effekter på ekosystemen där de förekommer. Arbetet skall ske i samverkan med Fiskeriverket och med andra berörda myndigheter och redovisas i mars 2004. I en kortfattad redogörelse över arbetets fortskridande den 31 oktober 2002 anförs bl.a. att Naturvårdsverket avser att under år 2003 genomföra en kunskapssammanställning om effekterna av skarvens predation på fisk i limnisk och marin miljö.

Enligt Naturvårdsverkets i december 2002 beslutade förvaltningsplan för storskarv och mellanskarv är skarvbeståndet i Sverige i dag tillfredsställande för att garantera artens överlevnad. I planen anges att om skarvbeståndet i Sverige som helhet lämnas åt fri utveckling, vilket generellt bör tillåtas ske, tyder det mesta på endast begränsad fortsatt tillväxt. I förvaltningsplanen anförs vidare att äggprickning, dödande av ungar samt jakt på ungfågglar har liten effekt på populationen i stort, men kan lokalt ge effekt på den berörda delen av populationen. Effektivast, men svårast, är jakt på köns mogna vuxna individer. Trots lokalt mycket omfattande ingrepp på ägg och ungar i kolonier, både i Sverige, Europa och Nordamerika, har skarvbestånden fortsatt att öka. Det är osäkert hur mycket störningar i kolonier i exempelvis kustområden i Småland och Östergötland har påverkat beståndsutvecklingen under senare år och i vilken takt bestånden skulle ha utvecklats utan ingrepp. Dock, vid en jämförelse av populationsutvecklingen i områden med omfattande störningar och populationsutvecklingen i områden med endast små störningar, verkar uppbromsningen av beståndstillväxten ha ägt rum ungefär samtidigt. Således hade skarvbeståndet utan ingrepp sannolikt endast varit obetydligt större än vad det är i dag. Naturvårdsverkets samlade bedömning enligt förvaltningsplanen är att jakten i många fall endast haft begränsad inverkan såväl på regionala bestånd som på det totala skarvbeståndet i landet. Skarvbestånd som utsätts för jakt uppträder skyggt och är svårjagade. Som tidigare nämnts har

skarven hög reproduktionstakt, och ökad dödlighet genom jakt kompenseras förmodligen till stor del genom ökad överlevnad bland kvarvarande individer i beståndet.

Utskottet avstyrker med denna utförliga redovisning motionerna MJ204 (m) yrkande 2, MJ241 (m) yrkande 1, MJ248 (c), MJ269 (m) yrkande 9 delvis, MJ271 (m), MJ305 (kd, m) yrkandena 1 och 2, MJ426 (kd) yrkande 5 delvis och MJ446 (s). Även motionerna MJ204 (m) yrkande 1, MJ234 (m) yrkande 7 delvis och MJ241 (m) yrkande 2 avstyrks härmed.

Enligt 26 §, bilaga 4 punkt 9, jaktförordningen omfattas korp av bestämmelserna om skyddsjakt. Motionerna MJ234 (m) yrkande 7 delvis och MJ276 (fp) delvis avstyrks i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2001/02:MJU18 s. 14) att i de sex nordligaste länen löper den allmänna jakttiden efter morkulla under perioden från den 21 augusti till den 31 oktober. I övriga delar av landet får morkulla jagas under tiden den 1 augusti till den 30 november. Som utskottet anförde våren 2000 (bet. 1999/2000:MJU17) beslutade regeringen den 17 juni 1999 att pågående försök med sommarjakt efter morkulla inte skulle förlängas. En utvärdering av försöken, som hade pågått under en tvåårsperiod, visade sig inte uppfylla vare sig svenska krav enligt försiktighetsprincipen eller bestämmelserna i EU:s fågeldirektiv. Utvärderingen gav också vid handen att avskjutningen var mer än fyra gånger större än vad man tidigare förmodat. Motion MJ276 (fp) delvis avstyrks.

Säl

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till pågående arbete motioner om skyddsjakt på säl (m, kd, mp).

Motionerna

I motion MJ240 (m) anförts att regler kring säljakt bör förändras. Antalet sälar som skall skjutas av ökas väsentligt, och det bör också vara tillåtet att skjuta säl från båt. Vidare bör administrativt krångel minimeras så att avskjutning på skadegörande säl får tillräcklig omfattning.

I motion MJ269 (m) anförts att Naturvårdsverket har beslutat att tillåta en begränsad jakt på den svenska ostkusten norr om Stockholm. Eftersom olägenheterna för yrkesfisket förorsakade av säl är mycket stora även på den södra ostkusten bör jakt tillåtas även där (yrkande 9 delvis).

Enligt motion MJ358 (kd) behövs en översyn av nuvarande bestämmelse angående sälarna i Bottniska viken och egentliga Östersjön. I en förvaltningsplan från juni 2001 har Naturvårdsverket gett utrymme för att jakt på gråsäl under vissa förutsättningar skall få bedrivas i Bottniska viken och Stockholms län. Erfarenheterna av de två första åren är att jakt på säl under sommar och höst är mycket svår. Jakten måste bedrivas från land eller på något annat sätt som är jämförbart med jakt från land. Jakt på is är även tillåten. Jakt får såle-

des inte bedrivs från båt som ligger fritt i sjön, främst för att riskerna för skadskjutning är alltför stora. I Bottniska viken är säljakt på is den effektivaste jaktformen. Vid jakt på is är möjligheterna att bärga fällda sälar betydligt större än vid jakt på öppet vatten. Den jakttid som gällt de första åren har inte givit utrymme för jakt på is i någon egentlig omfattning. Jakt efter gråsäl bör därför tidigareläggas.

Enligt motion MJ426 (kd) bör sälbeståndet regleras genom traditionell viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga regler i form av tider och andra villkor (yrkande 5 delvis). Sälar är ett problem för yrkesfiskarna genom att de orsakar skador på redskap och fångst.

Enligt motion MJ489 (mp) bör skyddsjakten på säl stoppas (yrkande 13). Skydds jakt på säl bör ej tillåtas så länge arten är rödlistad och jakten inte kan ske på ett etiskt acceptabelt sätt.

Utskottets ställningstagande

I maj 2000 konstaterade utskottet (bet. 1999/2000:MJU17 s. 36) att enligt de uppgifter som Naturvårdsverket och Fiskeriverket lämnat är den samlade bedömningen i dag att beståndet av säl har ökat. Samtidigt har det kustnära fisket stora svårigheter, och bl.a. återopas det stora sälbeståndet som ett viktigt problem. Utskottet ansåg att regeringen bör ta ett övergripande ansvar för att motverka de ekonomiska förluster och andra olägenheter som fiskenäringen åsamkas på grund av sälbeståndets storlek. Riksdagen uttalade i ett tillkännagivande att regeringen i samråd med berörda myndigheter borde vidta åtgärder som gör det möjligt att bedriva någon form av jakt för att komma till rätta med de angivna problemen. Utskottet anförde i mars 2002 (bet. 2001/02:MJU18 s. 10) att när det gäller skydds jakt efter säl ankommer det enligt 27 § jaktförordningen på Naturvårdsverket att besluta om sådan jakt om den behövs för att förhindra skador.

Som tidigare har redovisats fick Naturvårdsverket i regleringsbrevet för år 2002 i uppdrag att tillsammans med internationell expertis utreda beståndstorlek hos säl och skarv och redogöra för dessa arters effekter på ekosystemen där de förekommer. Härvid skall eventuella genetiska skillnader belysas liksom effekterna på speciellt fisk och fiskbestånd i olika typmiljöer. Arbetet skall ske i samverkan med Fiskeriverket och andra berörda myndigheter och redovisas i mars 2004.

I en kortfattad redogörelse den 31 oktober 2002 över arbetets fortskridande anförde Naturvårdsverket att verket år 2001 har fastställt en nationell förvaltningsplan för gråsälsbeståndet i Östersjön. Förvaltningsplanen har utarbetats efter samråd med Fiskeriverket, och syftet med planen är att ange efter vilka riktlinjer den svenska delen av gråsälsbeståndet i Östersjön bör förvaltas under de närmaste fem åren. I redogörelsen anförts vidare att Naturhistoriska riksmuseet på uppdrag av Naturvårdsverket genomför årliga inventeringar av alla sälbestånd utmed de svenska kusterna. Naturhistoriska riksmuseet har också genomfört ett treårigt projekt för att med hjälp av fotoidentifiering beräkna gråsälsbeståndets storlek i Östersjön.

Utskottet har inhämtat att Naturvårdsverket tillsammans med Fiskeriverket bygger upp en verksamhet för att registrera skador av säl och skadornas omfattning.

Naturvårdsverket beslutade den 26 september 2001 att 150 gråsäl skulle få skjutas från Stockholms län norrut längs kusten t.o.m. Norrbottens län. Som villkor för tillståndet gällde bl.a. att varje fälld säl skulle landas (bärgas), och som grundregel gällde att skyddsjakten skall bedrivas från land. Även under 2002 fick skyddsjakt bedrivas efter sammanlagt 150 gråsäl. I rapporten Resultat från uppföljningen av 2001 års skyddsjakt efter gråsäl anges att sammanlagt 57 sälar hade fällts och av dessa hade 24 inte kunnat landas. Utskottet har inhämtat från Naturvårdsverket att under år 2002 fälldes 79 sälar och av dessa kunde 7 sälar inte landas. I rapporten anförs vidare att uppföljningen har visat att vissa förändringar av jakten är önskvärda, bl.a. att jakten bör börja vid samma tidpunkt som i Finland, vilket innebär att jakten bör starta den 16 april. Med det anförda föreslår utskottet att motion MJ358 (kd) lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte tillgodosätts härmed.

Utskottet erinrar om att syftet med förvaltningsplanen för säl är att ange efter vilka riktlinjer den svenska delen av gråsälsbeståndet i Östersjön bör förvaltas under de närmaste fem åren. Det framgår av planen att de förvaltningsinsatser som anges huvudsakligen styrs av målet att skapa förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling av ett livskraftigt gråsälsbestånd samt för en uthållig samexistens mellan gråsälarna och det kustnära yrkesfisket. Utskottet avstyrker med det anförda och i avvaktan på det arbete som pågår på området motionerna MJ240 (m), MJ269 (m) yrkande 9 delvis och MJ426 (kd) yrkande 5 delvis. Utskottet är inte berett att förorda ett förbud mot skyddsjakt efter säl och avstyrker därmed även motion MJ489 (mp) yrkande 13.

Varg

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till riksdagens beslut om en sammanhållen rovdjurspolitik motioner om allmän jakt på varg (m), om begränsad licens- eller skyddsjakt på varg (m, kd, c) och om att skyddsjakt bör tillåtas först när vargstammen nått ett antal av 200 individer (fp).

Motionerna

Enligt motion MJ208 (c) bör avlysningsjakt, skyddsjakt eller reglerad licensjakt på varg tillåtas. Ett visst antal djur bör få skjutas inom vargtäta områden för att vargen på nytt skall få respekt för människan och för att vi skall ha kontroll över vargen (yrkande 1).

I motion MJ234 (m) anförs att på flera håll har vargstammen vuxit sig så stark att den utgör ett direkt hot mot lokalbefolkningens möjligheter att leva ett normalt liv. Det förekommer att rovdjur får ett felaktigt beteende och rör

sig bland bebyggelse och människor. I sådana fall bör länsstyrelserna kunna besluta om att djuren får avlivas (yrkande 5).

Enligt motion MJ260 (m) bör Naturvårdsverket kunna ge en större möjlighet till skyddsjakt – en skyddsjakt av avlysningskaraktär – enligt 27 § jaktförordningen.

I motion MJ292 (fp) anfördes att vi har en jaktbar stam och därför bör omgående beslutas om allmän jakt på varg (yrkande 4).

I motion MJ357 (kd) anfördes att med den utveckling vi har i dag av vargens förökning, enligt vissa forskare 20–30 %, kommer vi att få en ohållbar situation i vissa delar av landet. Skyddsjakt och avlysningsjakt kan ske utan risk för att vargstammen utrotas (yrkande 4).

Enligt motion MJ387 (fp) bör skyddsjakt på varg tillåtas först när vargstammen nått ett antal av 200 individer och då enbart utvidgad jakträtt i renskötselområden. Vargpopulationens genetiska framtid är osäker. Minst 500 vargar borde vara ett minimum samtidigt som skyddsjakt bör tillåtas först när stammen nått ovan angivna antal (yrkande 3).

Även enligt motion MJ396 (c) förlorar ett djur som aldrig blir jagat sitt naturliga beteende att vara skygg för människor och tamdjur. Därför bör skyddsjakt på varg tillåtas i vargtäta områden (yrkande 2).

Enligt motion MJ470 (c) är vi med riksdagens nu gällande beslut om 200 vargar som ett delmål och Naturvårdsverkets restriktiva bedömningar för att reglera vargstammen i Sverige redan nu på väg mot en snabbt växande vargstam. Det måste därför bli möjligt att, där vargens framfart medför stora negativa konsekvenser för de berörda, reglera vargstammen genom skyddsjakt och avlysningsjakt (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Vid riksdagsbehandlingen av regeringens proposition 2000/01:57 En sammanhållen rovdjurspolitik (bet. 2000/01:MJU9 s. 15) anförde utskottet att nationella miniminivåer för stammarna av björn, lo och kungsörn samt etappmål för varg och järv bör slås fast. Som regeringen anförde bör uttrycket miniminivå endast användas för de arter där stammen uppnått ett sådant individantal att arten bedöms som åtminstone kortsiktigt livskraftig. Minimnivåer bör således fastställas för björn, lo och kungsörn. För järv och varg bör i stället etappmål fastställas, eftersom stammarna ännu inte nått en nivå som kan anses säkra deras överlevnad i ett längre perspektiv. Etappmål skall vara ett delmål för stammarnas storlek på väg mot en nivå där artens fortsatta existens i den svenska faunan kan anses långsiktigt säkrad. I utskottsbetänkandet anfördes vidare (s. 21) att förekomsten av varg skapar starka känslor och konflikter bl.a. med näringsintressen och jaktintressen, och på många håll pågår en häftig debatt om vargförekomsten. Som regeringen anför är det därför inte möjligt att i dag å ena sidan få en bred acceptans för en vargstam av den storlek som krävs för att den skall kunna bedömas som långsiktigt hållbar enligt vissa vetenskapliga analyser. Å andra sidan är det inte rimligt att ange ett mål som inrymmer ett alltför stort mått av osäkerhet om vargens

långsiktiga bevarande i den svenska faunan. Mot denna bakgrund finner utskottet att en tillväxt av vargstammen bör eftersträvas. Med en varsam tillväxt får människor bättre möjligheter att lära sig leva med vargen. Därmed förbättras förutsättningarna för att dess närvaro skall accepteras. Enligt forskare bedöms dock en snabb tillväxt av vargstammen minska risken för effekter av inavel. Som regeringen anfört är emellertid förståelse hos lokalbefolkningen för utvecklingen avgörande för vargstammens tillväxt. Utskottet tillstyrkte således regeringens förslag om etappmål för vargstammen i Sverige. Innan etappmålet har uppnåtts bör skydds jakt tillåtas endast i begränsad omfattning.

Utskottet har sålunda tidigare bl.a. uttalat att etappmål skall vara ett delmål för stammarnas storlek på väg mot en nivå där artens fortsatta existens i den svenska faunan kan anses långsiktigt säkrad. När ett etappmål är nått bör en utvärdering göras av stammens utveckling och de eventuella konflikter som uppstått med andra intressen. Vidare bör en bedömning göras om ett nytt etappmål skall fastställas eller om det är lämpligt och möjligt att fastställa en miniminivå.

Genom beslut den 7 juni 2001 uppdrog regeringen åt Naturvårdsverket att i samråd med länsstyrelserna överväga hur arbetet med att förebygga jaktbrott kan kopplas till inventeringsverksamheten samt att bearbeta Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för björn, järv, lodjur och varg i de delar som är motiverade med anledning av propositionen Sammanhållen rovdjurspolitik (prop. 2000/01:57) m.m. I beslutet anfördes att verket inom ramen för arbetet med hotade arter fastställde åtgärdsprogram för björn, järv, varg och lodjur under år 2000 och att uppdraget avser de bearbetningar av programmen som är motiverade med hänsyn till regeringens bedömningar och riksdagens ställningstaganden beträffande propositionen. Vidare anfördes att arbetet bör inledas med programmen för varg respektive järv. Den nu aktuella delen av uppdraget skulle ursprungligen redovisas till regeringen senast den 1 juni 2002, men Naturvårdsverket har fått förlängd tid, senast till den 1 november 2003, för sin redovisning. Utskottet utgår från att regeringen ägnar den kommande redovisningen av uppdraget vederbörlig uppmärksamhet och att regeringen informerar riksdagen om resultatet av sitt arbete.

Utskottet anförde vid riksdagsbehandlingen av proposition 2000/01:57 Sammanhållen rovdjurspolitik (bet. 2000/01: MJU9 s. 15, 26) att så länge stammen av en art inte nått etappmålet bör endast skydds jakt tillåtas och då i begränsad omfattning. Skydds jakt i syfte att lokalt begränsa antalet djur bör endast tillåtas om stammen i landet som helhet visar en entydigt positiv utveckling. Utskottet anförde vidare att främst bör skydds jakt kunna tillåtas inom renskötselområdet och i första hand gälla vargar som etablerat revir inom för rennäringen särskilt olämpliga områden. En förutsättning bör dock vara att stammen som helhet i landet visar en positiv utveckling. Detta överensstämmer också med de allmänna förutsättningarna när det gäller skydds jakt enligt 23 a § jaktförordningen, som bl.a. stadgar att jakt bara får tillåtas om upprätthållandet av artens bevarandestatus inte försvåras. När det gäller

skyddsjakt på enskilda individer som orsakar allvarliga skador eller olägenheter kan givetvis andra bedömningar göras.

Utskottet redovisade motsvarande synpunkter beträffande skydds- och licensjakt på varg senast våren 2002 (bet. 2001/02:MJU18 s. 22). Med det anförda avstyrks motion MJ292 (m) yrkande 4 om allmän jakt på varg. Vidare avstyrks även motionerna MJ208 (c) yrkande 1, MJ234 (m) yrkande 5, MJ260 (m), MJ357 (kd) yrkande 4, MJ387 (fp) yrkande 3, MJ396 (c) yrkande 2 och MJ470 (c) yrkande 1.

Lo

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till riksdagens beslut om en sammanhållen rovdjurspolitik en motion om att utöka jakten på lo i län där arten blir dominant (c).

Motionen

I motion MJ336 (c) anføres att jakten på lo bör utökas i län där arten blir dominant. Enligt Länsstyrelsen i Västmanlands och Svenska Jägareförbundets beräkningar finns i Västmanland mer än 75 lodjur. I Västmanland beviljades en avskjutning av lo med fyra djur, trots att arten i dag har en sådan numerär att den kan anses vara fritt jaktbar (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att i riksdagens beslut om en sammanhållen rovdjurspolitik ingick att förutom etappmål för varg också lägga fast miniminivåer för björn och lodjur och etappmål för järv (jfr bet. 2001/02:MJU24 s. 39). Dessa nivåer och mål har som syfte att de stora rovdjuren långsiktigt bevaras i Sverige. De uppsatta nivåerna och målen har starkt bidragit till att skapa en klarhet kring förvaltningen av de stora rovdjuren, vilken tidigare inte funnits. För den närmare förvaltningen av rovdjursstammarna finns förutsättningarna angivna i jaktlagstiftningen. I propositionen om en sammanhållen rovdjurspolitik angavs att det fanns fördelar med regionalt beslutsfattande, varför jaktförordningen ändrats så att Naturvårdsverket får delegera till länsstyrelserna om skyddsjakt på enskilda djur av björn och lo som orsakar allvarliga skador eller olägenheter. Därutöver återinfördes möjligheten för enskild skyddsjakt på varg utan föregående myndighetsbeslut. Genom riksdagsbeslutet utökades möjligheterna för arternas överlevnad i Sverige samtidigt som utökade möjligheter gavs att hantera situationer med rovdjur som vållar skada eller olägenhet. Motion MJ336 (c) yrkande 1 avstyrks.

Övrig jakt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om grytjakt (s, fp) med hänvisning till pågående arbete på området.

Motionerna

Enligt motion MJ387 (fp) bör grytjakt förbjudas. Grytjakt går ut på att jakt-hundar skall lära sig att antingen driva ut räv ur gryt eller kvarhålla och markera var grävlingar gömmer sig. Hundar tränas för detta på levande grävlingar. Cirka 50 grävlingar sitter fångna på detta sätt runt om i landet på olika platser. Verksamheten har fördömts av Svenska Veterinärförbundet. Även Jordbruksverket har uttryckt sig negativt om denna företeelse (yrkande 6).

I motion MJ481 (s) anføres att grytjakt är en djupt oetisk jaktform. Ekologstudier som genomförts av Jordbruksverket visar att djuren stressas svårt. Jordbruksverket har till regeringen lämnat förslag om att den här jaktformen bör förbjudas (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Frågor om träning av hund för grytjakt av grävling har behandlats av utskottet vid flera tidigare tillfällen och senast våren 2002 (bet. 2001/02:MJU18 s. 16 och 1999/2000:MJU17). Utskottet redogjorde då för den skrivelse till regeringen i juni 1999 där Jordbruksverket anförde att behovet av grytjakt inte står i proportion till det lidande som, enligt verkets bedömning, grävlingar utsätts för då de deltar i grytanlagsprov. Verket föreslog att träning och prov för grythundar med levande djur i gryt eller konstgryt förbjuds. Vidare anfördes att om ett sådant förbud medför att grytjakt inte kan bedrivas på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt bör även jakt med hund under jord förbjudas. Skrivelsen har remissbehandlats och övervägs för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottet har inhämtat att Statens veterinärmedicinska anstalt den 25 juni 2001 av regeringen ombads att utföra en vetenskaplig studie av grävlingars stressreaktioner i samband med grytanlagsprov. I remissen anfördes att en bedömning bör göras om verksamheten i dess nuvarande form eller efter ändringar är förenlig med den svenska djurskyddslagstiftningen eller inte. Statens veterinärmedicinska anstalt har i ett yttrande den 18 mars 2002 till Jordbruksdepartementet anfört att för genomförandet av studien har överenskommelse träffats med Kolmårdens djurpark där samtliga undersökningar skall utföras i hägn som ligger i anslutning till övriga djuranläggningar. Med hänvisning till det arbete som således pågår på området föreslår utskottet att motionerna MJ387 (fp) yrkande 6 och MJ481 (s) yrkande 3 (s) lämnas utan vidare åtgärd.

Administrativa frågor

Skyddsjakt utan föregående myndighetsbeslut m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om utvidgad skyddsjakt utan föregående myndighetsbeslut (m, kd, c) och om att varg inte skall omfattas av sådan skyddsjakt (m).

Motionerna

Enligt motionerna MJ208 (c) yrkande 2, MJ234 (m) yrkande 4, MJ253 (c) yrkande 1 och MJ357 (kd) yrkande 2 bör en ändring göras av 28 § jaktförordningen så att det blir möjligt att direkt skydda sina tamdjur vid rovdjursangrepp utan beslut av en myndighet. En djurägare bör inte behöva se på hur ett djur blir dödat innan han får ingripa. Det bör därför finnas möjlighet att skjuta rovdjur som vållar problem för ägare av tamdjur. Det är oacceptabelt att ha en lagstiftning som tvingar djurägare att överksamma stå och se hur exempelvis en varg eller lo river deras tamboskap.

I motion MJ288 (m) anförs att 28 § jaktförordningen bör ändras så att vargen inte omfattas av bestämmelsen. Riksdagens beslut att varg skall omfattas av 28 § jaktförordningen bör omprövas. Skyddsjakt utan myndighetsbeslut är många gånger svår att skilja från ett jaktbrott. Denna möjlighet kan på sikt innebära att fredningen av rovdjuren sätts ur spel (yrkande 2).

Enligt motion MJ363 (c) bör 27 och 28 §§ jaktförordningen ändras för att stärka den s.k. nödvärnsrätten och göra det möjligt att ingripa vid direkt rovdjursangrepp på tamdjur. Beslutande myndigheter måste ges ökade befogenheter att medge jakt för att förebygga skador eller andra olägenheter och för att realisera riksdagens uttalade krav på en varsam tillväxt av vargstammen (yrkande 2).

I motion MJ391 (c) anförs att nödvärnsrätten vid anfall från varg i dag är utformad så att t.ex. en jägare inte får skjuta om vargen anfallit jägarens hund, utan hundägaren måste avvakta till dess vargen återvänder eller anfäller en andra gång. Det gör att nödvärnsrätten i jaktlagstiftningen är annorlunda än den nödvärnsrätt som finns i brottsbalken. Reglerna borde ändras så att rätten att agera i nödvärn finns redan vid en första attack (yrkande 1).

Den nödvärnsrätt som riksdagen beslutade förra året är enligt motion MJ396 (c) alldeles för otydlig och tandlös för att kallas nödvärnsrätt. Där tillåts du skjuta först vid en återupprepad attack av ett rovdjur efter att först utan vapen ha försökt avvärja attacken. I en nödvärnssituation måste du omedelbart få agera och skydda djur och egendom (yrkande 1).

Även enligt motion MJ470 (c) bör 28 § jaktförordningen rörande nödvärnsrätten omprövas. Den s.k. nödvärnsrätten bör förstärkas i syfte att skydda den som blir angripen eller får sin egendom angripen. Bestämmelserna kan i dag medföra olika tolkningar till nackdel för den som angrips av varg (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Om det på grund av ett viltbestånds storlek finns påtagliga risker för allvarliga skador av vilt, får den myndighet som regeringen bestämmer enligt 7 § jaktlagen (1987:259) besluta om jakt för att förebygga eller minska dessa risker, s.k. skyddsjakt. Enligt 24 § jaktförordningen är det Naturvårdsverket som fattar beslut om jakt efter bl.a. björn, varg, järv eller lo. I vissa fall kan skyddsjakt efter björn, varg, järv eller lo också bedrivas på initiativ av en enskild utan föregående prövning av myndighet. Detta får enligt 28 § jaktförordningen ske om ett tamdjur dödas eller skadats och det finns skäligen anledning att befara ett nytt angrepp, om det sker i omedelbar anslutning till angreppet.

Jordbruksminister Ann-Christin Nykvist anförde i riksdagens frågestund den 6 februari 2003 att vi har en lagstiftning som skall hjälpa oss att nå en balans mellan olika intressen. Vi har intresse av att värna om en rovdjursstam och ekonomiska intressen när det gäller näringsutövning. Den gällande lagstiftningen ger en rimlig balans i dessa avseenden, eftersom det finns ett utrymme för den enskilde djurägaren att vidta åtgärder. Det krävs då att man kan göra sannolikt att det är fråga om ett rovdjur som har rivit tamboskap och att det därigenom finns en risk att det skall göra så också i fortsättningen. Man får dock inte skjuta rovdjuret när det angriper första gången.

Frågor om utvidgning av skyddsjakten på rovdjur behandlades av utskottet våren 2001 och våren 2002 (prop. 2000/01:57, bet. 2000/01:MJU9, bet. 2001/02:MJU18 s. 22). Utskottet avvisade då ett flertal motioner om sådan ändring i 28 § jaktförordningen att en djurägare skulle få möjlighet att, utan myndighets beslut, döda ett rovdjur vid eller omedelbart efter ett direkt angrepp på tamdjur. Utskottet gjorde den bedömningen att, inte minst mot bakgrund av att det för vissa typer av jaktbrott skall räcka med att gärningsmannen handlat oaktsamt, en ändring i jaktförordningen i enlighet med motionerna skulle komma att innebära stora svårigheter när det gäller att bevisa om ett jaktbrott har begåtts eller om det varit fråga om tillåten skyddsjakt. Mot denna bakgrund fann utskottet det inte lämpligt att, i varje fall för närvarande, ändra förutsättningarna för skyddsjakt enligt 28 § jaktförordningen. Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga och avstyrker därmed motionerna MJ208 (c) yrkande 2, MJ234 (m) yrkande 4, MJ253 (c) yrkande 1, MJ357 (kd) yrkande 2, MJ363 (c) yrkande 2, MJ391 (c) yrkande 1, MJ396 (c) yrkande 1 och MJ470 (c) yrkande 4.

Utskottet tillstyrkte i betänkandet (2000/01:MJU9 s. 28) Sammanhållen rovdjurspolitik att 28 § jaktförordningen borde ändras så att den åter omfattar varg och anförde att vargstammen under 1990-talet har haft en stark tillväxt. Med hänsyn till vargens förmåga att på kort tid vandra långa sträckor kan skadeproblem uppstå på platser där man inte haft anledning att vidta åtgärder för att förebygga skador. Det kan därför inte uteslutas att det kan finnas ett berättigat behov för tamdjursägare att i akuta skadesituationer ha möjlighet att döda en varg som angriper tamdjur. Detta bör främst gälla tamdjur som ingår i en näringsverksamhet. Även för vissa tamdjursarter som inte ingår i sådan

verksamhet kan det ibland finnas ett berättigat behov av att kunna döda en varg i omedelbart samband med angrepp. Utskottet uttalade emellertid att denna förändring förutsätter att vargstammens tillväxt fortsätter och att takten i tillväxten är hög. Bryts den nuvarande positiva utvecklingen är det enligt utskottets mening inte möjligt att tillåta någon skydds jakt utan föregående beslut av Naturvårdsverket. I en sådan situation kan det alltså bli aktuellt att åter ändra 28 § jaktförordningen så att den inte längre omfattar varg. Utskottet avstyrker därmed motion MJ288 (m) yrkande 2.

Beslutande myndighet i fråga om skydds jakt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till riksdagens beslut om en sammanhållen rovdjurspolitik att motioner (s, m, fp, c) om beslutande myndighet i fråga om skydds jakt avstyrks.

Motionerna

I motion MJ234 (m) anförs att lokala och regionala myndigheter bör få fatta beslut om skydds jakt eller andra åtgärder när lokala problem uppstår. Lokalt kan det förekomma att tamdjur blir rivna i stor omfattning på grund av antingen stor lokal förekomst av någon rovdjursart eller att något enstaka rovdjur fått smak på tamdjurskött (yrkande 3).

Lokal beslutsnivå bör enligt motion MJ292 (fp) gälla, eftersom vargfrågan är ett lokalt problem. Beslut om vargstammens behandling bör ske utifrån respektive länsstyrelse och därifrån delegeras till jaktvårds kretsarna inom respektive länsstyrelse (yrkande 5).

I motion MJ336 (c) anförs att det bör uppdras åt länsstyrelserna att besluta om jakt av lo när arten blir alltför dominant. En mer öppen attityd mellan myndigheter och jägare torde innebära att man gemensamt kan lösa de problem som den överrepresenterade arten av lo medfört i länet (yrkande 2).

I motion MJ363 (c) anförs att det är felaktigt att beslut om skydds jakt på enskilda individer av varg som vållat stor skada ligger på central nivå hos Naturvårdsverket såväl ur djurskyddssynpunkt för tamdjuren som utifrån ett äganderättsperspektiv för den enskilde djurägaren. En decentralisering av besluten kring skydds jakt av enskilda individer till län/regionnivå skulle med stor sannolikhet innebära kortare beslutsvägar och snabbare beslut (yrkande 3).

Enligt motion MJ391 (c) bör beslut om skydds jakt på varg föras över till länsstyrelserna. Viltvård, naturvård och naturskydd hanteras också på länsstyrelserna. Det är därför naturligt att frågor om skydds jakt på varg i det enskilda fallet bör hanteras av respektive länsstyrelse (yrkande 2).

I motion MJ465 (s) anförs i fråga om fördelning av kvoter vid jakt på björn att starka koncentrationer under senare år har kunnat konstateras till vissa områden inom län. Den princip för tilldelning som tillämpas är att län tilldelas en kvot på ett visst antal björnar. Länsstyrelse bör få befogenhet att inom

länet, genom lokalt förankrade förvaltningsplaner, fördela beviljad kvot till länets jaktvårdskretsar. Det kan i praktiken innebära kommunala björnkvoter inom respektive län.

Utskottets ställningstagande

I betänkandet Sammanhållen rovdjurspolitik angav utskottet (bet. 2000/01:MJU9 s. 24) att förvaltningen av stammarna av björn, järv, lo, varg, och kungsörn är en nationell angelägenhet och en förpliktelse enligt internationella konventioner och medlemskapet i EU. Vid förvaltningen av dessa rovdjur är det således av vikt att ha överblick över situationen i landet som helhet. Många arter rör sig över så stora områden att de lämpligast förvaltas på riksnivå. Naturvårdsverket bör därför även i fortsättningen ha huvudansvaret för omfattningen av jakten på björn, järv, lo, varg och kungsörn. I vissa fall finns emellertid fördelar med regionalt beslutsfattande. Erfarenheter och kunskap från lokal nivå kan bättre komma till användning, och de regionala myndigheterna har större lokalkännedom och kunskap om de problem som finns på orten. För lokalbefolkningen kan ökad närhet till beslutsfattarna innebära större förståelse för de beslut som fattas. De fördelar som finns med regionalt beslutsfattande har särskilt stor betydelse i de fall där det krävs en snabb beslutsprocess. Enligt utskottets mening har länsstyrelserna i de län där det finns fasta stammar av rovdjur kompetens att hantera en beslutanderätt som stämmer överens med de övergripande målen för de aktuella arterna. Genom inrättande av regionala rovdjursgrupper kommer denna kompetens att förstärkas ytterligare.

I betänkandet anförde utskottet vidare att Naturvårdsverket bör ha möjlighet att delegera till länsstyrelserna att ge tillstånd till skydds jakt på enskilda djur som orsakar allvarliga skador eller olägenheter. Delegation bör för närvarande endast kunna komma i fråga beträffande arterna björn och lo, eftersom dessa finns i förhållandevis stora bestånd.

Som utskottet tidigare har redovisat (bet. 2001/02:MJU24 s. 38) har jaktförordningen ändrats så att Naturvårdsverket får delegera till länsstyrelserna om skydds jakt på enskilda djur av björn och lo som orsakar allvarliga skador eller olägenheter. Därutöver återinfördes möjligheten för enskild till skydds jakt på varg utan föregående myndighetsbeslut. Genom riksdagsbeslutet utökades möjligheterna för arternas överlevnad i Sverige samtidigt som utökade möjligheter gavs att hantera situationer med rovdjur som vållar skada eller olägenhet. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna MJ234 (m) yrkande 3, MJ292 (fp) yrkande 5, MJ336 (c) yrkande 2, MJ363 (c) yrkande 3, MJ391 (c) yrkande 2 och MJ465 (s).

Småviltsjakt ovan odlingsgränsen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om lokal förvaltning av småviltsjakten över odlingsgränsen (m) och om dubbelregistrering av älgjakten (m) i avvaktan på den samlade redovisningen av regeringens arbete med jaktfrågor och ytterligare utredningsarbete.

Motionerna

Enligt motion MJ427 (m) om lokal förvaltning har småviltsjakten ovan odlingsgränsen fått en explosionsartad utveckling. Denna småviltsjakt, framför allt ripjakten, innehåller en stark utvecklingsbar ekonomisk potential som kan utvecklas ytterligare. Med utgångspunkt från en stor potential i småviltsjakten bör ett system med lokal förvaltning kunna prövas i ett försök. Samförstånd mellan lokala turistföretagare och rennäringsgränsen ligger som en förutsättning för ett försök. Beslut om avlysning av renbetesområden, storlek på området, tidpunkter för samt prissättning av jakten bör läggas till den lokala nivån med lokala företrädare för turistföretagare och renägande företag i förening (yrkande 1). Vidare anføres i fråga om dubbelregistrering av älgjakten att samebyarna äger rätt att inom ramen för renskötselrätten jaga och fiska. Detta gäller också licensjakt på älg, både på statens mark och på privat mark. Denna s.k. dubbelregistrering är i lagens mening i sin ordning, även om tolkningen inte accepteras av alla. Det finns goda skäl att undanröja denna källa till konflikt. Staten har att ta ansvaret i denna fråga och undanröja möjligheten till dubbelregistrering. I de fall där anspråk på kompensation framförs har staten att i görligaste mån finna lösningar för detta (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis i detta betänkande redogör utskottet för riksdagens beslut om en samlad redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor. Huvuddelen av de frågor som är aktuella i förevarande avsnitt torde omfattas av denna redovisning. Härutöver vill utskottet anföra följande.

I betänkandet En ny rennäringspolitik (SOU 2001:101 s. 307) föreslår den rennäringspolitiska kommittén bl.a. att en särskild utredare tillsätts med uppdrag att så långt det är möjligt klarlägga hur omfattande samebymedlemmars, markägarens och statens rätt till jakt och fiske är inom olika delar av renskötselområdet. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt förhållandena inom den mark som i 1886 års renbeteslag betecknades som avsatt för samernas bruk. När frågorna om jakt- och fiskerätten är klarlagda genom utredningen bör enligt kommittén övervägas om de regler som finns om viltvårdsområden kan anpassas och utvidgas till att också omfatta en samförvaltning av viltvården och fiskevården mellan samebymedlemmar och andra innehavare av jakt- och fiskerätt inom renskötselområdet. Kommittén framhåller som angeläget att

samebyarna så snart som möjligt får delta i förvaltningen av vilt- och fiskeresurserna inom den mark där deras medlemmar har jakt- och fiskerätt. Det framhålls också som angeläget att så snart som möjligt åstadkomma ett bättre samarbete lokalt mellan samtliga som har jakt- och fiskerätt som en del av renskötselrätten eller på grund av äganderätt till mark. I avvaktan på att frågan om omfattningen av samebymedlemmars, markägares och statens jakt- och fiskerätt utreds bör därför olika försök med samförvaltning av vilt- och fiskeresurserna uppmuntras och utvärderas. Kommittén konstaterar att initiativ till sådana försök finns redan i dag. Som exempel nämns att Svenska samernas riksförbund har beviljats ekonomiskt stöd från Jordbruksverket för ett projekt som bl.a. innefattar upplåtelse av jakt och fiske i samebyarnas regi. Projektet innebär att samebyarna på försök och inom ramen för samiska jakt- och fiskeföreningar skall utarbeta en s.k. Jämtlandsmodell för upplåtelse av småviltsjakt i renbetesfjällen för att på sikt bygga upp ett professionellt entreprenörskap inom jakt/fiske- och kulturturism. Sådana projekt bör enligt kommittén uppmuntras och utvärderas för att kunna användas som underlag för vidare åtgärder. Om privata markägare och samebymedlemmar så önskar bör det också skapas möjligheter för dem att pröva samförvaltning av vilt- och fiskeresurserna inom viltvårds- och fiskevårdsområdesföreningar där såväl samebymedlemmar som privata markägare kan ingå. Kommittén anför att sådana projekt exempelvis skulle kunna komma till stånd inom ramen för den lokala samverkan som kommittén föreslår skall stödjas för att förbättra samarbetet om markanvändningen mellan markägare och samebyar i renskötselområdet. Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Utskottet har inhämtat från Jordbruksdepartementet att regeringen överväger att tillkalla en särskilt utredare med uppgift bl.a. att inom renskötselområdet klarlägga omfattningen av markägarnas och samebymedlemmarnas rätt till jakt, utvärdera bestämmelserna om dubbelregistrering och vid behov föreslå ändringar samt överväga åtgärder som behövs för att förbättra samarbetet om jakten och fisket. Utskottet föreslår i avvaktan på regeringens samlade redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor och ytterligare utredningsarbete att motion MJ427 (m) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd. Resultatet av det pågående beredningsarbetet bör inte föregripas av riksdagen och utskottet avstyrker bifall även till motion MJ427 (m) yrkande 2.

Ersättning för viltskador

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till ökad inventeringsverksamhet och utökade anslag för viltskador motioner om viltskadeersättning för rovdjursangrepp på tamdjur (m, fp, kd, c) och om åtgärder för att minska skador (mp). Ett motionsyrkande om ersättning för personskador (c) avstyrks med hänvisning till att ersättning kan utgå för skada på grund av angrepp av björn.

Motionsyrkanden om rovdjursskador vid fåbodbruk (v) avstyrks med hänvisning till att bidrag och ersättning kan utgå för att förebygga skador och för skador även för djur på s.k. löst skogsbete.

Motionerna

Enligt motionerna MJ234 (m) bör alla skador på tamdjur som orsakas av rovdjur ersättas, även de som drabbar jakthundar och hästar. Även personsador bör ersättas (yrkande 6).

I motionerna MJ253 (c) yrkande 2 och MJ357 (kd) yrkande 3 anförs att full ekonomisk ersättning bör utbetalas för rovdjursangrepp på tamdjur. Om rovdjurspolitiken skall få acceptans är det viktigt att de människor som drabbas av att deras djur dödas av rovdjur inte lider någon ekonomisk skada till följd av rovdjursangrepp. Djurägare bör kompenseras fullt ut för de rovdjursskador som inträffar. Full ekonomisk ersättning för rovdjursangrepp skall gälla både för djur som ingår i näringsverksamhet och som hålls som husdjur.

Enligt motion MJ292 (fp) bör staten omgående ersätta drabbade djurägare fullt ut vid vargens skadegörelser (yrkande 3).

Ett särskilt åtgärdsprogram för att uppmärksamma problemet med otydliga skador på djur och produktion vid fåbodbruk i samband med viltstörningar bör inrättas enligt motion MJ423 (v). Viltskador i form av skador på gröda och tamdjur kan ersättas, men det är oklart hur och i vilken omfattning viltskador som drabbar produktionen, t.ex. rörande kvalitet, kvantitet och reproduktion, kan ersättas. För att viltskador skall ersättas krävs att den drabbade har vidtagit åtgärder som är rimliga för att förebygga skadan (yrkande 2). Vidare anförs att frågan om ett generellt driftbidrag till fåbodbruk i områden med hög förekomst av rovdjur utreds. Beroende på rovdjursförekomst och önskemålen om expansionsmöjligheter för rovdjuren bör fåbodbruk i områden med stora rovdjursbestånd kunna få ett generellt driftstöd som ger möjlighet att vidta åtgärder i form av vallning eller annat för att förebygga viltskador. De medel som finns tillgängliga på länsstyrelsenivå och inom kulturmiljövården bör även kunna användas för att stödja driften av ett kulturhistoriskt arv som fåbodbruket utgör (yrkande 3).

Enligt motion MJ451 (mp) bör åtgärder byggas upp för att minska skador på tamboskap under förutsättning att avsatta medel för rovdjursskador inte minskas de närmaste fem till sju åren. Motionären vill ha en kontrollerad tillväxt av vargstammen, förslagsvis 10 % per år, så att riksdagens delmål uppnås på 5–7 år. Under förutsättning att avsatta medel till rovdjursskador inte minskas under denna tid skulle man hinna bygga upp de åtgärder som är erforderliga för att minska skador på tamboskap (yrkande 2).

Fullständig ersättning bör enligt motion MJ470 (c) erhållas för skador på tamboskap, husdjur och människor orsakade av varg. Det är inte möjligt att få ersättning vid personskada förorsakad av varg. Centerpartiets motionsförslag på den punkten avslogs av riksdagen. En förändring av riksdagens beslut

krävs, där människor som blivit skadade av varg utan dröjsmål skall ersättas för lidandet och de extra kostnader som uppstått (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet erinra om den grundläggande principen att skador av vilt i första hand skall förebyggas och att detta huvudsakligen skall ske genom jakt (jfr bet. 2001/02:MJU18 s. 17). Beslut om bidrag för förebyggande åtgärder och ersättning för viltskador på annat än ren får enligt 11 § viltskadeförordningen (2001:724) lämnas av länsstyrelsen. Bidrag och ersättningar får lämnas i mån av tillgång på medel, dvs. någon rättighet för enskilda att få vare sig bidrag eller ersättning är inte föreskriven. För år 2002 anvisades under anslaget Ersättningar för viltskador m.m. 36 miljoner kronor för att förebygga skada av vilt och ersätta sådan skada i den mån den avser annat än renar. Beloppet är 11 miljoner kronor högre än vad som anvisades för budgetåret 2001. På tilläggsbudget (prop. 2001/02:100 s. 157, bet. 2001/02:FiU27) anslogs ytterligare 3,5 miljoner kronor på viltskadeanslaget för år 2002. För år 2003 anslogs motsvarande belopp (prop. 2002/03:1 utg.omr. 23 s. 40, bet. 2002/03:MJU2 s. 24), vilket innebar att anslaget utökades med 3,5 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Som utskottet konstaterade våren 2001 (bet. 2000/01:MJU9) är bidrag för att förebygga skador ett viktigt led i rovdjurspolitiken, och bidrag till rovdjurssäkra elstängsel i områden med fast vargförekomst har haft en avgörande betydelse för tamdjursägarnas syn på främst förekomsten av varg och björn. Genom den ökande inventeringsverksamhet som förordades i proposition 2000/01:57 Sammanhållen rovdjurspolitik kommer större kunskap att erhållas om antalet rovdjur i länen. Inventeringarna kommer att göra det möjligt att på ett betydligt bättre sätt än i dag närmare förutsäga var tamdjuren kan förväntas bli dödade om inte skadeförebyggande åtgärder vidtas. Utskottet delade regeringens uppfattning att, liksom hittills, ett fast belopp bör anvisas för fördelning mellan länen och att ersättning bör kunna lämnas för skador på tamdjur. Utskottet ansåg även att systemet med bidrag till förebyggande åtgärder i princip inte bör förändras. Detta ställningstagande kvarstår.

Vid riksdagsbehandlingen av 2003 års budgetproposition (bet. 2002/03: MJU1 s. 16) anfördes att Naturvårdsverket arbetar med att skapa en databas över rovdjursstammarna samt med frågor hur inventeringen skall organiseras. Allmänhetens informationsbehov skall också tillgodoses bättre än tidigare. Naturvårdsverket har bildat ett nationellt råd för rovdjursfrågor till stöd för verkets arbete med att genomföra rovdjurspolitiken.

Det anförda tillgodoser i allt väsentligt syftet med motionerna MJ234 (m) yrkande 6, MJ253 (c) yrkande 2, MJ292 (fp) yrkande 3, MJ357 (kd) yrkande 3, MJ451 (mp) yrkande 2 och MJ470 (c) yrkande 3 delvis. Utskottet föreslår därför att berörda motionsyrkanden lämnas utan vidare åtgärd.

I fråga om ersättning för personskador orsakade av varg och andra rovdjur vill utskottet erinra om att det enligt 12 § viltskadeförordningen numera är möjligt att erhålla ersättning för personskada av björn om det är uppenbart

oskäligt att den skadelidande själv skall svara för de kostnader som skadan föranleder. Bakgrunden till bestämmelsen är ett tillkännagivande till regeringen vid riksdagsbehandlingen av regeringens proposition 2000/01:57 Sammanhållen rovdjurspolitik (bet. 2000/01:MJU9 s. 39). Utskottet anförde att även om skador på människor till följd av rovdjursangrepp är ovanliga kan det inte uteslutas att ett rovdjur, främst björn, under olyckliga omständigheter angriper och skadar eller dödar en människa. För att minska risken för sådana olyckor bör informationsinsatserna om lämpligt beteende vid möte med björn utökas. Dessutom bör etablering av rovdjur i områden där risken för sådana olyckor är som störst förhindras eller i varje fall bör antalet individer i dessa områden minskas. Det ligger även ett ansvar på Naturvårdsverket, berörda länsstyrelser och det eller de rovdjurscentrum som kommer att inrättas att ge allmänheten information om hur man skall uppträda vid ett möte med björn och andra rovdjur, som alla måste behandlas med största respekt. Trots ett i dag väl utbyggt allmänt försäkringsskydd och goda möjligheter till kompletterande privat försäkringsskydd kan det inte bortses från att skador av rovdjur på människan kan leda till svåra ekonomiska påfrestningar för den som drabbas. Sådana konsekvenser av rovdjursförekomsten kan dessutom enligt utskottets mening leda till minskat förtroende för den statliga rovdjurspolitiken.

Utskottet har inhämtat att Naturvårdsverket på sin hemsida informerar om möten med björn vid jakt. En motion om ersättning för personskada orsakad av varg avslogs av riksdagen i mars 2001 (bet. 2000/01:MJU9 s. 39, rskr. 2000/01:174). Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga och avstyrker därmed motion MJ470 (c) yrkande 3 delvis.

I samband med behandlingen av en sammanhållen rovdjurspolitik (bet. 2000/01:MJU9 s. 38) anförde utskottet att det bör finnas samma möjlighet för länsstyrelserna att lämna bidrag till förebyggande åtgärder för djur på löst skogsbete som för andra tamdjur om djuren ingår i näringsverksamhet. Utskottet förutsatte också (s. 29) att regeringen ägnar frågan om ersättning för djur som hålls på fritt bete i skogen vederbörlig uppmärksamhet och vid behov vidtar de åtgärder som kan anses påkallade (jfr bet. 2001/02:MJU18 s. 18). Numera gäller enligt 11 § viltskadeförordningen (2001:724) att länsstyrelsen får lämna bidrag till åtgärder för att förebygga skada av vilt på annat än ren. Ersättning för skada av vilt av på annat än ren får lämnas om det är uppenbart oskäligt att den skadelidande själv skall svara för de kostnader som skadan föranleder. Det gäller sålunda inga särskilda regler för ersättning vid fåbodbruk, utan ersättning utgår som för andra tamdjur om djuren ingår i näringsverksamhet. Som utskottet tidigare har redovisat (bet. 2000/01:MJU9 s. 29) har riksdag och regering dock i flera sammanhang uttalat sin vilja att bevara och utveckla fåbodbruket, vilket, förutom att vara bärare av kulturhistoriska värden, också hyser utrotningshotade lantraser. Med det anförda finner utskottet att syftet med motion MJ423 (v) yrkandena 2 och 3 till stor del kan anses tillgodosett. Motionen kan därför lämnas utan vidare åtgärd.

Viltvårdsområde

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden (m) om bildande av, utträde ur ett viltvårdsområde och om rätten för viltvårdsområdesföreningar att besluta om småviltsjakten inom sitt område.

Motionerna

I motion MJ329 (m) anförs att det bör vara hundra procentig uppslutning från markägarna för att kunna bilda ett viltvårdsområde. Reglerna för bildande av viltvårdsområde bör ändras så att det fordras hundra procentig uppslutning från berörda markägares sida för att ett område skall få bildas (yrkande 1). Det bör enligt motionärerna bli lättare att gå ur ett viltvårdsområde. Den eller de markägare som vill gå ur bör själva få bestämma om detta under förutsättning att den undantagna marken omfattar en sådan areal att den medger jakt (yrkande 2). Vidare bör rätten för viltvårdsområdesföreningar att besluta om småviltsjakten inom sitt område slopas (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Enligt 7 § lag (2000:592) om viltvårdsområden krävs för att få bilda ett viltvårdsområde att bildandet främjar vården av den eller de viltarter som samordningen avser, att det är lämpligt med hänsyn till områdets belägenhet och omfattning och att det medges av en majoritet av fastighetsägarna inom området. Majoriteten skall utgöra minst fyra femtedelar av antalet fastighetsägare och dessa skall äga minst fyra femtedelar av viltvårdsområdets areal.

Miljö- och jordbruksutskottet anförde vid riksdagsbehandlingen av regeringens proposition 1999/2000:73 Jaktens villkor (bet. 1999/2000:MJU17 s. 13) att för att en enskild fastighetsägare skall behöva tåla att en sammanlutning av enskilda bestämmer om jakten på hans mark måste samordningen av jakten vara motiverad av ett angeläget allmänt intresse. Vidare måste det föreligga proportionalitet mellan vad det allmänna vinner och vad den enskilde förlorar på grund av sådana beslut. En tvångslagstiftning om viltvården förutsätter med andra ord att det finns ett väl underbyggt och ett av starka allmänna intressen motiverat behov av att tillhandahålla en lagreglerad samordning över fastighetsgränserna. Utskottet redovisade att regeringen i sitt förslag anser att det finns skäl att särskilja de olika viltarterna vid en bedömning av i vilken utsträckning det kan finnas ett sådant behov. Utskottet gjorde en annan bedömning och ansåg att det finns ett behov av samordning även när det gäller vården av småviltet.

Länsstyrelsen kan enligt 33 § lagen om viltvårdsområden utesluta en fastighet som på grund av ändrad användning eller annars saknar väsentlig betydelse för verksamheten inom området. Detsamma gäller en eller flera fastigheter med samma ägare, om fastigheten eller fastigheterna lämpligen kan

bestå som en egen enhet för viltvård och om kvarvarande fastigheter utgör ett lämpligt viltvårdsområde (jfr bet. 1999/2000:MJU17 s. 17).

Enligt 34 § kan länsstyrelsen besluta att viltvårdsområdet skall upphöra och viltvårdsområdesföreningen skall upplösas om fler än en femtedel av fastighetsägarna eller fastighetsägare som äger mer än en femtedel av marken har uttalat sig för en upplösning.

Lagen (2000:592) om viltvårdsområden trädde i kraft den 1 januari 2001. Utskottet finner inte skäl att förorda att lagens bestämmelser omprövas. Motion MJ329 (m) yrkandena 1–3 avstyrks.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till pågående arbete m.m. motioner om subsidiaritetsprincipen i jakt- och rovdjurspolitiken (m), skärpta regler för jaktlicenser (fp), jakt med drivande hund (fp), jakttidsberedningens sammansättning (fp), eftersök av vilt (s), att jaktdjuren bör omfattas av portalparagraferna i djurskyddslagen (fp), alternativ till jakt (s), hänsynsfull jakt (mp) och uppfödning och utsättning av vilt (s, fp).

Motionerna

Enligt motion MJ234 (m) bör Sverige i EU hävda subsidiaritetsprincipen när det gäller jakt- och rovdjurspolitiken. Förhållandena inom olika EU-länder är allt för olika för att man skall kunna ha en gemensam rovdjurspolitik. Särskilt skiljer sig Finland och Sverige från de övriga EU-länderna. I art- och habitatdirektivet (artikel 2) anges att hänsyn skall tas till regionala och lokala särdrag. Motsvarande anges i fågeldirektivet (yrkande 1).

Skärpta regler bör enligt motion MJ387 (fp) gälla för jaktlicenser med obligatoriska årliga skjutprov för jägare för att minska antalet skadeskjutningar. Vi bör också minska jakttidens längd, förbjuda jakt i gryning och skymning då ljuset är dåligt samt förbjuda människor utan jägarexamen att hantera vapen och jaga (yrkande 1). All nöjesjakt och uppfödning samt utsättning av gräsänder, raphöns och fasaner för detta ändamål bör vidare förbjudas. Många djur göds och föds upp i Sverige endast för att placeras ut som föremål för nöjesjakt. Sådan uppfödning och utsättning av gräsänder, raphöns och fasaner enbart i syfte att bedriva jakt bör förbjudas omedelbart (yrkande 5). Motionären anser vidare att jakt med drivande hund bör förbjudas. Jakt med drivande hund leder till att djur hetsas i onödan och skadeskjuts för att de kommer springande förbi skytten (yrkande 7). Jakttidsberedningens sammansättning bör vidare ändras så att jägarna inte längre är majoritetspart eftersom beredningen har ett helt avgörande inflytande på jakttider och vilka arter som får jagas (yrkande 8). I motionen anförs vidare att jaktdjuren bör omfattas av de grundläggande portalparagraferna i djurskyddslagen och därmed omfattas av en tillsynsorganisation som aktivt granskar jakten. Grundläggande för

svensk djurskyddslagstiftning är att djur skall behandlas väl och få sina arttypiska behov och beteenden tillgodosedda (yrkande 9).

I motion MJ445 (s) om eftersök av vilt som skadas av annan orsak än påskjutning anförs att de regler som gäller för eftersök, avlivning och omhändertagande av vilt som skadas av annan orsak än påskjutning bör ändras så att de i första hand tar fasta på att snabbast möjligt kunna förkorta skadade djurs lidande. Bestämmelserna bör omfatta alla klövviltarter och frågan om vem det döda/avlivade djuret skall tillfalla bör komma i andra hand. Det framstår som rimligt att polisen ansvarar för att eftersök och avlivning kommer till stånd, och polisen bör i sådant fall kunna anlita för uppgiften lämpliga personer oavsett vem som har jakträkten. Polisens arbete skulle underlättas med ett rikstäckande system med eftersöksorganisationer – i likhet med nu knutna till respektive polisområde – som kan delegera uppdraget till enskilda jägare som har erforderlig kompetens och tillgång till för uppdraget lämpliga hundar.

I motion MJ481 (s) anförs i fråga om alternativ till jakt att det är angeläget att den pågående jakten blir genomlyst ur djuretisk synvinkel. Det är känt att jakten leder till stort lidande hos många djurindivider. Populationsregleringar torde kunna ske med andra metoder än jakt (yrkande 1). Vidare anförs i fråga om s.k. gods jakt att det förekommer jakt på djur som föds upp endast för jaktändamål. Ett stort antal fasaner, raphöns och gräsänder föds upp och sätts sedan ut för att jagas. Denna jakt bör förbjudas (yrkande 2).

Enligt motion MJ490 (mp) om hänsynsfull och långsiktigt hållbar jakt bör dagens viltvård ersättas med faunavård och omfatta alla vilda arter (yrkande 37).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i anslutning till motion MJ234 (m) yrkande 1 om jaktfrågor och subsidiaritetsprincipen erinra om att i medlemskapsförhandlingarna kompletterades de i motionen nämnda direktiven med svenska naturtyper och vissa arter (bet. 1994/95:UU5 s. 69). I propositionen (1994/95:19 del 1, s. 267) Sveriges medlemskap i Europeiska unionen anfördes att Sveriges förhandlingar om medlemskap i Europeiska unionen ledde till vissa förändringar av fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. De resulterade i att Sverige beträffande fågelskyddsdirektivet kunde behålla nuvarande allmänna jakttider utom vad gäller skarv och korp. Av den skriftliga sammanfattningen från ministermötet framgick dock att jakt på dessa arter kan medges av svensk myndighet med stöd av direktivets undantagsbestämmelser. Genom avtalet ändrades direktivets bilagor på det sättet att bilaga 1 till art- och habitatdirektivet, som upptar typer av naturliga livsmiljöer av gemensamt intresse för unionen, även kom att omfatta den boreala regionen. Bilaga 2 kompletterades med de nordiska arterna järv och fjällräv och de svenska populationerna av bäver, brunbjörn och tre angivna fiskarter undantogs. Den svenska populationen av bäver undantogs i bilaga 4 a, som upptar djurarter som behöver ett strikt skydd och populationen upptogs i stället på bilaga 5, som redovisar bl.a. sådana däggdjursarter där reglerad jakt är tillåten.

Utskottet har i likhet med regeringen uttalat (bet. 2001/02:MJU24 s. 54) att det måste bli enklare att modifiera de olika bilagorna till fågel- respektive art- och habitatdirektiven. Gemensamma regler innebär alltid kompromisser eftersom förhållandena och behoven är olika inom olika delar av EU. Med det anförda bör syftet med motion MJ234 (m) yrkande 1 i allt väsentligt ha tillgodosetts. Motionen avstyrks.

Med anledning av de i motion MJ387 (fp) yrkande 1 framförda synpunkterna om skärpta regler för jaktlicenser vill utskottet påpeka att enligt 1 kap. 4 § vapenförordningen (1996:70) krävs för tillstånd till innehav av jaktvapen att sökanden avlagt prov som visar att han har grundläggande kännedom om jakt och viltvård och kan handha vapnet. Närmare föreskrifter om provet meddelas av Naturvårdsverket. I jägarexamen ingår både praktiska och teoretiska prov. När det gäller tidpunkt för jakt gäller enligt 9 § jaktförordningen att bl.a. rådjur jagas bara fr.o.m. en timme före solens uppgång t.o.m. en timme efter solens nedgång. Under timmen efter solens nedgång får jakten endast bedrivas som vaktjakt eller smygjakt. Med det anförda avstyrks motionen i berörd del.

Enligt 6 § jaktlagen skall hundar under tiden den 1 mars– 20 augusti hållas under sådan tillsyn att de hindras från att löpa lösa i marker där det finns vilt, och under övrig tid av året skall hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt. Samtidigt stadgas i 16 § jaktförordningen att jakthundar som är lämpade för respektive jaktändamål under vissa angivna tider får användas för att förfölja vilt. Enligt utskottets uppfattning är frågan om jakt med drivande hund en sådan utpräglad jaktteknisk detaljbestämmelse som enligt utskottets mening med hänsyn till kraven på en rationell arbetsfördelning mellan statsmakterna knappast kan bli föremål för någon ingående sakbehandling i riksdagen. Motion MJ387 (fp) yrkande 7 avstyrks.

I betänkandet Jaktens villkor (SOU 1997:91 s. 420) beskrivs det arbete som bedrivs inom den av Jägareförbundets förbundsstyrelse utsedda jakttidsberedningen (jfr bet. 1999/2000:MJU17 s. 28). Jakttidsberedningen består av 18 röstberättigade ledamöter från olika organisationer samt en observatör. Jakttidsberedningen redovisar sina förslag till förbundsstyrelsen som beslutar om Jägareförbundets förslag till jakttider. Jägareförbundets förslag till ändringar av jakttiderna ges in till Naturvårdsverket. Jägareförbundets förslag remissbehandlas därefter av Naturvårdsverket innan verket beslutar i frågan. Naturvårdsverkets förslag ges in till Jordbruksdepartementet, som skickar ut verkets förslag på remiss innan regeringen slutligen beslutar i frågan. Utskottet föreslår med denna redovisning att motion MJ387 (fp) yrkande 8 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller den fråga om eftersök av vilt som tas upp i motion MJ445 (s) anges i 33 § jaktförordningen att vilt av bl.a. arterna björn, varg, järv, lo som omhändertas, påträffas dött eller dödas när sådant djur är fredat, tillfaller staten. Älg eller hjort som påträffas död eller dödas när sådant djur är fredat tillfaller staten utom när jakträttshavaren i enlighet med Naturvårdsverkets

föreskrifter har hjälp till med att spåra och avliva djuret eller ta hand om det. Enligt 34 § jaktförordningen får Naturvårdsverket meddela föreskrifter om eftersök och tillvaratagande av sådant vilt som tillfaller staten och som har skadats eller dödats av annan orsak än påskjutning under legal jakt.

Naturvårdsverket anför i sina allmänna råd (NFS 2002:18) att har polismyndigheten mottagit anmälan om trafikskadat eller dödat rådjur, vildsvin och mufflonfår, som ju inte är statens vilt, bör polismyndigheten likafullt snarast underrätta berörd jakträttshavare eller av denne utsedd person och i förekommande fall ge uppmaning om att genomföra erforderligt eftersök och avlivning.

Enligt 40 a § jaktförordningen får, om vilt påträffas så skadat eller i sådan belägenhet att det av djurskyddsskäl snarast bör avlivas, djuret avlivas även om det är fredat och även på annans mark.

Utskottet har inhämtat att Vägverket, polismyndigheterna och jägarorganisationerna m.fl. samverkar beträffande eftersök av trafikskadat vilt i en organisation kallad Trafiksäkerhet och eftersök i samverkan, SES. I detta samarbete förmedlar polismyndigheten en anmälan från en trafikant om ett påkört djur till SES. Ett eftersöksekipage (oftast en jägare och en hund) blir därefter kontaktat, eftersöket genomförs och resultatet rapporteras till polismyndigheten. Eftersöksorganisationen finns i alla kommuner inom ett län. Systemet introducerades i Kalmar län och finns nu i samtliga län utom två. Fullt utbyggd omfattar organisationen Trafiksäkerhet och eftersök i samverkan ca 6 000 jägare som är engagerade i arbetet med att eftersöka trafikskadat vilt. Arbetet styrs av en ledningsgrupp bestående av samarbetsparternas representanter i SES-gruppen, dvs. myndigheter och organisationer med uppgifter inom trafiksäkerhet och viltförvaltning. Ledningsgruppen är en referensgrupp till Vägverket i frågor som rör viltolyckor. Enligt en fastställd handlingsplan skall gruppen sprida information och vårda den viltolycksorganisation som har byggts upp, men huvudinriktningen skall vara att arbeta för att förebygga viltolyckor. Arbetet finansieras delvis av Vägverket samtidigt som flera organisationer och enskilda bidrar med ideellt arbete.

Utskottet utgår från att regeringen ägnar detta projekt vederbörlig uppmärksamhet och vid behov vidtar de åtgärder som kan anses påkallade. Utskottet förutsätter att det görs en utvärdering av det nu redovisade arbetet och att resultatet i lämpligt sammanhang redovisas till riksdagen. Utöver detta uttalande är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motion MJ445 (s). Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

I anslutning till motion MJ387 (fp) yrkande 9 om att jaktjurens bör omfattas av portalparagraferna i djurskyddslagen (1988:543) vill utskottet påpeka att med vilt avses i 2 § jaktlagen vilda däggdjur och fåglar. Med jakt avses att fånga eller döda vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt. Djurskyddslagen (1988:534) å andra sidan, avser vård och behandling av husdjur. Den avser också andra djur om de hålls i fångenskap eller används för särskilda ändamål. Det är således fråga om två lagar med helt olika utgångspunkter. För viltet finns i 27 § jaktlagen bestämmelser om att jakten

skall bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara, och i 28 § anges hur jägaren skall förfara om vilt har skadats vid jakt. Motionen avstyrks i berörd del.

Med anledning av de i motionerna MJ481 (s) yrkande 1 och MJ490 (mp) yrkande 37 framförda synpunkterna om alternativ till jakt och om hänsynsfull och långsiktigt hållbar jakt vill utskottet erinra om att statsmakernas mål för den svenska jakt- och viltvårdspolitiken anges i 4 § jaktlagen där det stadgas att viltet skall vårdas i syfte att dels bevara de viltarter som tillhör landets viltbestånd och de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet, dels främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna. Enligt 27 § jaktlagen skall jakten även bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara. Härutöver vill utskottet erinra om att riksdagen vid flera tillfällen även har uttalat (jfr bet. 2001/02:MJU18 s. 10, 22) att den biologiska mångfalden skall bevaras, vilket innebär att de naturligt förekommande arterna av vilt skall finnas i livskraftiga bestånd och kunna sprida sig till för dem naturliga områden. Motionerna MJ481 (s) yrkande 1 och MJ490 (mp) yrkande 37 bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån de inte tillgodosetts med vad som anförts.

Enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för viltförvaltningen skall alla växter och djur, som finns naturligt i landet, långsiktigt bevaras i livskraftiga bestånd, och naturen skall också kunna nyttjas på ett hållbart sätt. Förvaltningen av de vilda djuren regleras i lagstiftning som grundas på internationella konventioner, bl.a. den om biologisk mångfald från år 1992. I regeringen delas ansvaret mellan Miljö- och Jordbruksdepartementen. I riktlinjerna anförts vidare att Naturvårdsverket har ansvar för viltförvaltningen. Viltvårdens intressen vägs mot allmänna och enskilda intressen, t.ex. jakt och intresset att få skinn och kött mot fågelskådning och andra naturupplevelser. Viltförvaltningen styrs av jaktlagstiftningen. Här finns regler om både jakt på mer allmänna arter och skydds jakt på vilda djur, som ännu inte finns i livskraftiga bestånd. Motionerna MJ387 (fp) yrkande 5 och MJ481 (s) yrkande 2 avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Allmän jakt på skarv m.m. (punkt 1)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ204 yrkande 2, 2002/03:MJ241 yrkande 1, 2002/03:MJ248, 2002/03:MJ269 yrkande 9 delvis, 2002/03:MJ271, 2002/03:MJ305 yrkandena 1 och 2 och 2002/03:MJ426 yrkande 5 delvis samt avslår motion 2002/03:MJ446.

Ställningstagande

Fram till år 1968 var det tillåtet att jaga skarv under hela året. Med tanke på att antalet skarvar ökar bör allmän jakt införas. Fågeln har aldrig varit så talrik som nu och den sprider sig för närvarande snabbt i Stockholms skärgård och upp över den norrländska kusten. Inom stora delar av den svenska skärgården är skarven numera en av de vanligast förekommande fågelarterna. Den skyddsstatus som gäller för skarv bör ändras så att allmän jakt kan medges.

Regeringen bör föreslå Europeiska kommissionen att skarven tas upp på listan för jaktbart vilt inom unionen. Populationen är nu så stor såväl i Sverige som inom EU att det inte finns anledning att arten skall skyddas. Allmän jakt bör kunna medges, särskilt som fågeln aldrig varit talrikare än den är nu. Beträffande skarven och dess utbredning har riksdagen vid flera tillfällen uppmanat regeringen att verka för att allmän jakt blir tillåten på denna art. Det stora skarvbeståndet orsakar också omfattande skador för yrkesfiskarna. Skarvbeståndet bör regleras genom traditionell viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga regler i form av tider och andra villkor. Detta bör ges regeringen till känna

2. Skydds jakt på säl (punkt 6)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ269 yrkande 9 delvis och 2002/03:MJ426 yrkande 5 delvis samt avslår motionerna 2002/03:MJ240 och 2002/03:MJ489 yrkande 13.

Ställningstagande

Vid riksmötet 1999/2000 beslutade riksdagen att förorda jakt på säl. Regeringen har sedermera genom Naturvårdsverket beslutat tillåta en begränsad jakt på den svenska ostkusten norr om Stockholm. Eftersom olägenheterna för yrkesfisket förorsakade av säl är mycket stora även på den södra ostkusten bör jakt tillåtas även där. Säl är ett problem för yrkesfiskarna genom att de orsakar skador på redskap och fångst. Sälbeståndet bör regleras genom traditionell viltförvaltning utifrån jaktetiska principer och med tydliga regler i form av tider och andra villkor. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Skyddsjakt på säl (punkt 6)

av Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ489 yrkande 13 samt avslår motionerna 2002/03:MJ240, 2002/03:MJ269 yrkande 9 delvis och 2002/03:MJ426 yrkande 5 delvis.

Ställningstagande

Jag anser att skyddsjakten på säl bör stoppas. Skyddsjakt på sälar bör inte tillåtas så länge arten är rödlistad och jakten inte kan ske på ett etiskt acceptabelt sätt. Antalet sälskyddsområden bör utökas, och yrkesfiskare bör få bättre ekonomisk ersättning för skador från sälar. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Skyddsjakt på varg m.m. (punkt 8)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ208 yrkande 1, 2002/03:MJ234 yrkande 5, 2002/03:MJ260, 2002/03:MJ357 yrkande 4 samt avslår motionerna 2002/03:MJ387 yrkande 3, 2002/03:MJ396 yrkande 2 och 2002/03:MJ470 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att det bör göras möjligt att bedriva skyddsjakt, reglerad licensjakt eller avlysningsjakt på varg. Naturvårdsverket bör kunna ge en större möjlighet till skyddsjakt – en skyddsjakt av avlysningskaraktär – enligt 27 § jaktförordningen (1987:905). Ett visst antal djur bör få skjutas inom ett visst område för att vargen på nytt skall få respekt för människan och för att vi skall ha kontroll över vargen. Jaktvårdskretsarna i varje kommun bör vara de som samordnar jakten över större områden. En sådan begränsad licensjakt bör tillåtas i områden med stark koncentration av varg. På flera håll har vargstammen vuxit sig så stark att den utgör ett direkt hot mot lokalbefolkningens möjligheter att leva ett normalt liv. Av den anledningen är det rimligt att ett visst antal djur får skjutas i vargtäta områden. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Grytjakt (punkt 10)

av Sven-Erik Sjöstrand (v) och Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ387 yrkande 6 och MJ481 yrkande 3.

Ställningstagande

Grytjakt är en djupt oetisk jaktform som bör förbjudas. Grytjakt går ut på att jakthundar skall lära sig att antingen driva ut räv ur gryt eller kvarhålla och markera var grävlingar gömmer sig. Hundar tränas för detta på levande grävlingar. Cirka 50 grävlingar sitter fångna på detta sätt på olika platser runt om i landet. Verksamheten har fördömts av Svenska Veterinärförbundet. Även Jordbruksverket har uttryckt sig negativt om denna företeelse. Ekologistudier som genomförts av Jordbruksverket visar att djuren stressas svårt. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Skyddsjakt utan föregående myndighetsbeslut (punkt 11)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03: MJ357 yrkande 2 och 2002/03: MJ363 yrkande 2 samt avslår motionerna MJ208 yrkande 2,

2002/03:MJ234 yrkande 4, 2002/03:MJ253 yrkande 1, 2002/03:MJ391 yrkande 1, 2002/03:MJ396 yrkande 1 och 2002/03:MJ470 yrkande 4.

Ställningstagande

En central del av rovdjurspolitiken bör vara människans möjlighet att skydda sin egendom vid rovdjursangrepp. Vi anser att bestämmelserna i 28 § jaktförordningen (1987:905) bör ändras för att stärka dels den s.k. nödvärnsrätten rent allmänt, dels göra det möjligt att ingripa vid direkt rovdjursangrepp på tamdjur. Det är inte rimligt att när ett tamdjur angrips av rovdjur det saknas möjlighet att, utan beslut av myndighet, ingripa innan djuret har skadats eller – ännu värre – dödats. Beslutande myndigheter bör ges ökade befogenheter att medge jakt för att förebygga skador eller andra olägenheter samt för att realisera riksdagens uttalade krav på en varsam tillväxt av vargstammen. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Beslutande myndighet i fråga om skyddsjakt (punkt 13)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ234 yrkande 3, 2002/03:MJ336 yrkande 2 och 2002/03:363 yrkande 3 samt avslår motionerna 2002/03:MJ292 yrkande 5, 2002/03:MJ391 yrkande 2 och 2002/03: MJ465.

Ställningstagande

Lokalt kan det förekomma att tamdjur blir rivna i stor omfattning på grund av antingen stor lokal förekomst av någon rovdjursart eller att något enstaka rovdjur fått smak på tamdjurskött. Att beslut om skyddsjakt på enskilda individer av varg som vållat mycket stor skada skall ligga på central nivå hos Naturvårdsverket måste vara felaktigt ur såväl djurskyddssynpunkt för tamdjuren som ur ett äganderättsperspektiv för den enskilde djurägaren. En decentralisering av besluten kring skyddsjakt av enskilda individer till läns- eller regionnivå skulle med stor sannolikhet innebära kortare beslutsvägar och snabbare beslut. Det bör också uppdras åt länsstyrelserna att besluta om jakt av lo när arten blir alltför dominant. En mer öppen attityd mellan myndigheter och jägare torde innebära att man gemensamt kan lösa de problem som den överrepresenterade arten lo medfört i länet. Lokala och regionala myndigheter bör därför få fatta beslut om skyddsjakt eller andra åtgärder när lokala problem uppstår. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Lokal förvaltning av småviltsjakten ovan odlingsgränsen (punkt 14)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ427 yrkande 1.

Ställningstagande

Småviltsjakten ovan odlingsgränsen har sedan nuvarande system infördes fått en explosionsartad utveckling, och jakten innebär därmed ett icke oväsentligt tillskott för turismnäringen. Denna småviltsjakt, framför allt ripjakten, innehåller en stark utvecklingsbar ekonomisk potential som kan utvecklas ytterligare. Mot bakgrund av den stora potential småviltsjakten har bör ett system med lokal förvaltning, i samförstånd mellan lokala turistföretagare och rennäringen, kunna prövas i ett försök. Beslut om avlysning av renbetesområden, storlek på området och tidpunkter, aktuella jaktområden och prissättning av jakten bör läggas till den lokala nivån med lokala företrädare för turistföretagare och renägande företag i förening. Med detta förslag bör de motsättningar som finns mellan intressegrupperna kunna biläggas och jakten som turistföreteelse kunna utvecklas positivt och till nytta för inlandet i stort. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Dubbelregistrering av älgjakten (punkt 15)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ427 yrkande 2.

Ställningstagande

Samebyarna äger rätt att inom ramen för renskötselrätten jaga och fiska. Detta gäller också licensjakt på älg, både på statens mark och på privat mark. Denna s.k. dubbelregistrering är i lagens mening i sin ordning, även om tolkningen inte accepteras av alla. Dubbelregistreringen innebär en källa till konflikter mellan Ortsbojaktlag och samebyns jägare. Den dubbla jakträtten utgör inte bara farliga inslag i jakten, utan reser också frågan om markägares rätt till egen mark. Det finns goda skäl att undanröja denna källa till konflikt. Staten har att ta ansvaret i denna fråga och undanröja möjligheten till dubbelregistre-

ring. I de fall där anspråk på kompensation framförs har staten att i görligaste mån finna lösningar för detta. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Bidrag och ersättning för skada av vilt (punkt 16)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:MJ234 yrkande 6, 2002/03:MJ253 yrkande 2 och 2002/03:MJ357 yrkande 3 samt avslår motionerna 2002/03:MJ292 yrkande 3, 2002/03:MJ451 yrkande 2 och 2002/03:MJ470 yrkande 3 delvis.

Ställningstagande

Alla skador på tamdjur som orsakas av rovdjur bör ersättas, även de som drabbar jakthundar och hästar. Om rovdjurspolitiken skall få acceptans är det viktigt att de människor som drabbas av att deras djur dödas av rovdjur inte lider någon ekonomisk skada till följd av rovdjursangrepp. Det är inte rimligt att den enskilde djurägaren skall behöva teckna särskilda försäkringar för att skydda sig mot rovdjur. Full ekonomisk ersättning för rovdjursangrepp bör gälla både för djur som ingår i näringsverksamhet och för djur som hålls som husdjur. Detta bör även gälla djur som inte är kopplade till näringsverksamhet. Ökade resurser behövs också för uppsättning av elstängsel och för andra åtgärder som krävs för att möjligheterna till djurhållning i områden med stora rovdjur skall kunna garanteras. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Rovdjursskador vid fäbodbruk (punkt 18)

av Sven-Erik Sjöstrand (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ423 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Jag anser att ett särskilt åtgärdsprogram bör inrättas för att uppmärksamma problemet med otydliga skador på djur och produktion vid fäbodbruk i samband med viltstörningar. Viltskador i form av skador på gröda och skador på tamdjur kan ersättas. Det är dock oklart hur och i vilken omfattning viltskador som drabbar produktionen, t.ex. rörande kvalitet, kvantitet och reproduktion

kan ersättas. För att viltskador skall ersättas krävs att den drabbade har vidtagit åtgärder som är rimliga för att förebygga skadan.

Vidare bör frågan om ett generellt driftsbidrag till fåbodbruk i områden med hög förekomst av rovdjur utredas. Beroende på rovdjursförekomst och önskemål om expensionsmöjligheter för rovdjuren bör fåbodbruk i områden med stora rovdjursbestånd kunna få ett generellt driftstöd som ger möjlighet att vidta åtgärder i form av vallning eller annat för att förebygga viltskador. De medel som finns tillgängliga på länsstyrelsenivå och inom kulturmiljövården bör även kunna användas för att stödja driften av det kulturhistoriska arv som fåbodbruket utgör. En utredning om detta behövs. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Viltvårdsområden (punkt 19)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lars Lindblad (m) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 19 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ329 yrkandena 1 och 2 samt avslår motion 2002/03:MJ329 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att reglerna för bildande av viltvårdsområde bör ändras så att det fordras 100-procentig uppslutning från berörda markägares sida för att ett område skall få bildas.

Vi anser också att det bör bli betydligt enklare än i dag att gå ur ett viltvårdsområde. Som det är i dag räcker det inte med att man är missnöjd med att tilldelningen inte fyllts och att jakten har avbrutits i förtid eller med att arrende- och jaktfrågor sköts på ett otillfredsställande sätt. Ett av hindren är den stelbenta hanteringen av jakten inom viltvårdsområdenas styrelser. Ofta deltar ett stort antal jägare i jakten inom ett viltvårdsområde. Jägarna är anonyma för varandra och ofta oense om när jakten skall ske. För unga människor som skall introduceras i jakten är detta ingen idealisk miljö.

Den eller de markägare som vill gå ur ett viltvårdsområde bör själva få bestämma om detta under förutsättning att den undantagna marken omfattar en sådan areal att den medger jakt. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Subsidiaritetsprincipen i jakt- och rovdjurspolitiken (punkt 20)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Jan Andersson (c) och Bengt-Anders Johansson (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ234 yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige bör i EU hävda subsidiaritetsprincipen när det gäller jakt- och rovdjurspolitiken. Förhållandena inom olika EU-länder är alltför olika för att man skall kunna ha en gemensam rovdjurspolitik. Särskilt skiljer sig Finland och Sverige från de övriga EU-länderna. I artikel 2 i art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) anges att hänsyn skall tas till regionala och lokala särdrag, och motsvarande anges i fågeldirektivet (79/49/EEG). Det finns därför utrymme att hävda nationella särdrag inom jaktens och rovdjurspolitikens område. Sverige bör göra detta. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Hänsynfull och långsiktigt hållbar jakt (punkt 26)

av Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen motion 2002/03:MJ490 yrkande 37 samt avslår motion 2002/03:MJ481 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att jakt bör vara hänsynfull och långsiktigt hållbar. Dagens viltvård bör ersättas med faunavård och omfatta alla vilda arter. Jakt måste vara hänsynfull, reglerad och långsiktigt hållbar och anpassas till populationerna av de arter som man vill jaga och deras utveckling över tid och rum. Uppfödning och utsättning av änder, raphöns och fasaner enbart i syfte att jaga dem bör förbjudas. Jakten bör även ta hänsyn till de arter som är beroende av arter som jagas, t.ex. jaktfalkens beroende av ripan som födodjur. Ingen jakt bör förekomma på hotade rödlistade arter eller på arter där populationen minskar kraftigt, oavsett orsak. Jakt under vår och sommar på arter som då är under flytt och reproduktion, bör inte vara tillåten. Rovdjurspopulationen bör tillåtas öka till livskraftiga populationer.

Alla typer av jakt som innebär stor risk att det jagade djuret lider tar vi avstånd ifrån. Grytjakt är tveksamt från djurskyddssynpunkt. Jakten bör utformas utifrån ett ekologiskt perspektiv där naturvårdsintressen ges större inflytande än jaktintressen. Jakttider och antal djur som får skjutas bör omprövas årligen och baseras på inventeringar för att säkerställa såväl biologisk mångfald som långsiktig ekologisk hållbarhet. Därför vill vi införa ett svenskt faunaråd som skall bestå av representanter för naturvårdsorganisationer, jägarkåren, djurrättsrörelser och forskare i lika delar. Detta råd bör se över

jaktens praktiska och etiska aspekter och vara rådgivande om jakttider och jaktformer. Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2002

2002/03: MJ204 av Nils Fredrik Aurelius (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyddsjakten av storskarv bör utvidgas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att allmän jakttid på storskarv bör återinföras.

2002/03: MJ208 av Rigmor Stenmark (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att avlysningsjakt på varg tillåts.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en ändring görs av 28 § jaktförordningen så att det blir möjligt att direkt skydda sina tamdjur vid rovdjursangrepp.

2002/03: MJ234 av Ulla Löfgren och Jan-Evert Rådström (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall hävda subsidiaritetsprincipen när det gäller jakt- och rovdjurspolitiken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regionala och lokala beslut om jakt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvärnsjakt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyddsjakt eller reglerad licensjakt på varg.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning för rovdjursskador.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jakt på skadedjur som exempelvis korp och skarv.

2002/03: MJ240 av Patrik Norinder (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jakt på säl.

2002/03: MJ241 av Patrik Norinder (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om allmän jakt på skarv.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skyddsåtgärder för skarv.

2002/03: MJ248 av Eskil Erlandsson och Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av införande av allmän jakttid på skarv.

2002/03: MJ253 av Birgitta Carlsson och Eskil Erlandsson (c):

1. Riksdagen begär att regeringen gör en ändring av 28 § jaktförordningen (1987:905) som gör det möjligt för lantbrukare att direkt skydda sina tamdjur vid rovdjursangrepp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att full ekonomisk ersättning skall utbetalas för rovdjursangrepp på tamdjur.

2002/03: MJ260 av Patrik Norinder (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om avlysningsjakt på varg.

2002/03: MJ269 av Per Westerberg m.fl. (m):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jakt på säl och allmän jakt på skarv.

2002/03: MJ271 av Catharina Elmsäter-Svärd (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av jakten på skarv.

2002/03: MJ276 av Runar Patriksson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jakttid på korp och morkulla.

2002/03: MJ288 av Marietta de Pourbaix-Lundin och Göran Lindblad (m):

2. Riksdagen begär att regeringen beslutar ändra 28 § jaktförordningen (1987:905) så att vargen inte skall omfattas av denna paragraf i enlighet med vad som anförs i motionen.

2002/03: MJ292 av Runar Patriksson och Cecilia Wikström (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning till drabbade djurägare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om allmän jakt på varg.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om beslutsnivån för vargjakten.

2002/03: MJ305 av Yvonne Andersson och Anna Lindgren (kd, m):

1. Riksdagen begär att regeringen föreslår Europeiska kommissionen att skarven tas upp på listan för jaktbart vilt inom unionen.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om allmän jakt på skarv.

2002/03: MJ329 av Ulla Löfgren och Elizabeth Nyström (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om 100-procentig uppslutning från markägarna för att kunna bilda ett viltvårdsområde.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten att gå ur ett viltvårdsområde.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om småviltjakten.

2002/03: MJ336 av Jörgen Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utöka jakten på lo i län där arten blir dominant.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppdra åt länsstyrelserna att besluta om jakt av lo när arten blir alltför dominant.

2002/03: MJ357 av Dan Kihlström och Mikael Oscarsson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändring av 28 § jaktförordningen (1987:905).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om full ekonomisk ersättning vid rovdjursangrepp.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att begränsad licensjakt tillåts i områden med stark koncentration av varg.

2002/03: MJ358 av Gunilla Tjernberg och Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av nuvarande bestämmelse angående sälarna i Bottniska viken och egentliga Östersjön.

2002/03: MJ363 av Jörgen Johansson och Annika Qarlsson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring av nuvarande lydelse i 27 och 28 §§ jaktförordningen (1987:905).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om decentralisering av beslut om skyddsjakt på enskilda rovdjur.

2002/03: MJ387 av Birgitta Ohlsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpta regler skall gälla för jaktlicenser.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skydds jakt på varg först bör tillåtas när vargstammen nått ett antal av 200 individer och då enbart utvidgad jakträtt i renskötselområden.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att all nöjesjakt och uppfödning samt utsättning av gräsänder, raphöns och fasaner för detta ändamål förbjuds.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda grytjakt.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda jakt med drivande hund.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Jaktberedningens sammansättning ändras utifrån motionens intentioner.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att jaktdjuren omfattas av de grundläggande portalparagraferna i djurskyddslagen och därmed omfattas av en tillsynsorganisation som aktivt granskar jakten.

2002/03: MJ391 av Lena Ek och Sofia Larsen (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring av nödvärnsreglerna i jaktlagstiftningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om överföring av beslut om skydds jakt på varg till länsstyrelserna.

2002/03: MJ396 av Agne Hansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydligare nödvärnsrätt i jaktlagstiftningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skydds jakt på varg i vargtäta områden.

2002/03: MJ423 av Owe Hellberg (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett särskilt åtgärdsprogram för att uppmärksamma problemet med otydliga skador på djur och produktion vid fäbodbruk i samband med viltstörningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda ett generellt driftsbidrag till fäbodbruk i områden med hög förekomst av rovdjur.

2002/03: MJ426 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reglering av skarv- och sälbestånden.

2002/03: MJ427 av Ola Sundell (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokal förvaltning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om dubbelregistrering av älgjakten.

2002/03: MJ445 av Michael Hagberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om eftersök av vilt som skadas av annan orsak än påskjutning.

2002/03: MJ446 av Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om allmän jakt på mellanskarv.

2002/03: MJ451 av Leif Björnlod (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bygga upp åtgärder för att minska skador på tamboskap under förutsättning att avsätta medel för rovdjursskador inte minskas de närmaste fem sju åren.

2002/03: MJ465 av Gunnar Sandberg och Marie Nordén (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelning av kvoter vid jakt på björn.

2002/03: MJ470 av Viviann Gerdin (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den svenska vargstammens sammansättning och att skyddsjakt och avlysningsjakt kan ske utan risk för att vargstammen utrotas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fullständig ersättning skall erhållas för skador på tamboskap, husdjur och människor orsakade av varg.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att 28 § jaktförordningen (1987:905) rörande nödvärnsrätten omprövas.

2002/03: MJ481 av Jan Emanuel Johansson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om alternativ till jakt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om s.k. gods jakt.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grytjakt.

2002/03: MJ489 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyddsjakten på säl bör stoppas.

2002/03: MJ490 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hänsynsfull och långsiktigt hållbar jakt.